

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

A Study of the participation in School Administration of Basic Education
 Institution Commission of Schools in Amphoe Prasamutjadee
 under Samutprakarn Educational Service Area office 1

นายวิระ แหวนครุฑ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาบริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2549

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วัน เดือน ปี..... 21 S.A. 2550.....

เลขทะเบียน..... 00211699.....

ลายมือหนังสือ

๑๖
 ๓๗.๕
 ๑๕/๖/๕๐
 ๒๕๕๑
 ๕๖๕

**การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอ
พระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1**

นายวิระ แหวนครุฑ

**วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**

**A Study of the participation in School Administration of Basic Education
Institution Commission of Schools in Amphoe Prasamutjadee
under Samutprakarn Educational Service Area office 1**

Mr.Weera Hvankrout

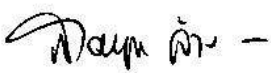
**A Thesis Submitted in partial Fulfillment of the Requirements for
the Master of Education Program in Education Administration
Rajabhat Bansomdejchaopraya University
Academic Year 2007**

วิทยานิพนธ์ การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอยะรังบุรี จังหวัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
โดย นายวีระ แหวนครุ
สาขา การบริหารการศึกษา
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.เปรมสุริย์ เชื้อมทอง
กรรมการ อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ

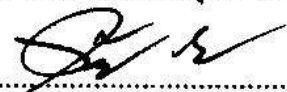
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

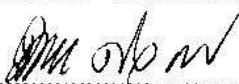
.....ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไตรอุท ศรีสฐิจร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สายหยุด จำปาทอง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เปรมสุริย์ เชื้อมทอง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์หรรษา ศิวรักษ์)

.....กรรมการและเลขานุการ
(รองศาสตราจารย์สุภรณ์ ลิ้มบริบูรณ์)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ เพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.เปรมสุริย์ เชื้อมทอง ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ กรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ตลอดจนท่านคณาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตามตรวจแก้ไข เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์และถูกต้อง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ดร.ศักดิ์เศวต ประกอบผล นางวัฒนา รวยสำราญ ดร.ปิติชาย ตันปิติ นายธรรมศักดิ์ ฝอยทอง และนายปกรณ์ เกาศล ที่กรุณาตรวจ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามการวิจัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับกำลังใจจากเพื่อนนักศึกษา ครุศาสตร์มหาบัณฑิต ที่ร่วมให้แนวคิด และสนับสนุนด้วยดีตลอดมา จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นายวีระ แหวนครุฑ

**นายวิระ แหวนครุ. (2549) การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอมะนัง
เจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทราการ เขต 1.
วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. คณะกรรมการควบคุม
ดร.เปรมสุริย์ เชื้อมทอง อาจารย์ทวิศักดิ์ จงประดับเกียรติ.**

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหาร
โรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอมะนังเจดีย์ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามุทราการ เขต 1 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการ
บริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน 18
โรงเรียน จำนวน 144 คน โดยแบ่งเป็นผู้รับได้แก่ผู้บริหารและครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา
ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน กับผู้ให้คือคณะกรรมการจากภายนอก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือตอนที่ 1 สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน เป็นแบบมาตรา
ประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน เป็นแบบ
เลือกตอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน
ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน กลุ่มผู้รับมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน กลุ่มผู้ให้ มีส่วน
ร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ากลุ่มผู้รับมีส่วนร่วมด้านวิชาการ
มากที่สุด ส่วนกลุ่มผู้ให้มีส่วนร่วมด้านงบประมาณมากที่สุด

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มผู้ให้นั้น
พบว่า ร่วมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมากที่สุด ด้านงบประมาณ ร่วมจัดหารายได้
จากหน่วยงานต่างๆมาสนับสนุนการจัดการศึกษามากที่สุด ด้านการบริหารงานบุคคล ร่วมประสาน
สัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนมากที่สุด ด้านการบริหารทั่วไป ร่วม
ปฏิบัติงานและสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อให้โรงเรียนเป็นที่ชื่นชอบของชุมชนมากที่สุด ส่วนกลุ่ม
ผู้รับมีแนวทางการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกรายด้าน

**WEERA HVANKROUT . (2006) A STUDY OF THE PARTICIPATION IN
SCHOOL ADMINISTRATION OF BASIC EDUCATION INSTITUTION
COMMISSION OF SCHOOL IN AMPHOE PRASAMUTJADEE UNDER
SAMUTPRAKARN EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1.
RAJABHAT BANSOMDEJCHAOPRAYA UNIVERSITY. ADVISOR.
DR.PREAMSUREE CHAUMTHONG, MR.THAWEESAK
JONGPRADUBGIAT.**

The purpose of this research was to study state an guidelines for participation in School Administration of Basic Education Institution Commission of Schools in Amphoe Prasamutjadee under Samuprakarn Education Service Area office 1 about four areas , academic , budgeting , personnel administration and general administration.

The sample group of this study consisted of 144 teachers in 18 schools were receiver by administrator and teacher with giver by outside commission. The instruments were questionnaire 3 section consisted status of answer with check list in section 1 , state for participation in school administration with estemine scale in section 2 and guidelines for participation in school administration with chose choice . A rating-scale questionnaire constructed by the researcher was used for collecting data, and they were analyzed by using arithmetic mean, standard deviation.

The research results were found as follows : the average of state for participation in School Administration of Basic was rated at moderate level every section. The receiver area was rated for participation at high level every section and the giver area was rated for participation at high level every section. When all aspects were taken into consideration , it was also found out the receiver group was rated for academy participation at the highest level , the part giver group was rated for budgeting participation at the highest level.

Guidelines for academic participation in School Administration of Basic Education Institution Commission of Schools, the giver group was found the supporting about learning resources and the most local wisdom. On the whole of Budgeting area, the most management about income from local office and others office to support with management education. On the whole of general management area was found the most coordinating working and good relationship effecting to the famous school in community. The receiver group have participation is inside very level and every level.

สารบัญ

	หน้า
ประกาศคุณูปการ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน.....	10
การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน.....	11
ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	11
ความสำคัญของการมีส่วนร่วม.....	12
รูปแบบและแนวทางการมีส่วนร่วม.....	14
ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม.....	17
แนวคิดในการบริหารโรงเรียน.....	19
ความหมายของการบริหาร.....	19
ขอบข่ายของการบริหารโรงเรียน.....	20
การบริหารวิชาการ.....	22
การบริหารงบประมาณ.....	24
การบริหารงานบุคคล.....	26
การบริหารทั่วไป.....	28
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	31
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
งานวิจัยภายในประเทศ.....	36
งานวิจัยต่างประเทศ.....	42
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	50
ตอนที่ 2 สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ บริหารโรงเรียน.....	53
ตอนที่ 3 แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ บริหารโรงเรียน.....	62
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	67
สรุปผลการวิจัย.....	68
อภิปรายผลการวิจัย.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	77
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	85
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	92
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย.....	100

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน.....	46
ตารางที่ 2	ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	50
ตารางที่ 3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมของสภาพการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนทั้งสี่ด้าน ของ กลุ่มผู้รับ กลุ่มผู้ให้ และกลุ่มรวม.....	53
ตารางที่ 4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ.....	54
ตารางที่ 5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านงบประมาณ.....	56
ตารางที่ 6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานบุคคล.....	58
ตารางที่ 7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารทั่วไป.....	60
ตารางที่ 8	จำนวนและร้อยละของแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ.....	62
ตารางที่ 9	จำนวนและร้อยละของแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านงบประมาณ.....	63
ตารางที่ 10	จำนวนและร้อยละของแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานบุคคล.....	64
ตารางที่ 11	จำนวนและร้อยละของแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารทั่วไป.....	65

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้บุคคลเป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ เมื่อบุคคลมีคุณภาพ ประสิทธิภาพการพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้สะดวกราบรื่นได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว เจตนาของการศึกษานั้นเป็นการวางรากฐานที่ดี ที่ถูกต้องในตัวบุคคล ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และความรู้ทั้งปวง การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การจัดการศึกษาในอดีตเป็นลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจในการจัดการศึกษาในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา การจัดสรรงบประมาณ การบริหารบุคลากรและหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษาของแต่ละระดับ โรงเรียนจะเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายที่ส่วนกลางกำหนดไว้เท่านั้น (พริธิตา บุญชู 2546 : 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ได้บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 14 – 15) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาไว้หลายมาตราด้วยกัน เช่น มาตรา 8 ได้บัญญัติไว้ว่า ต้องให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 9 บัญญัติไว้ว่า ต้องมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน ในการจัดการศึกษา อบรม โดยเฉพาะมาตรา 39 บัญญัติไว้ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยัง คณะกรรมการสถานศึกษา และสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และมาตรา 40 บัญญัติไว้ว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 10 – 11, 28 – 29, 39 – 40)

การให้ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม และมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกคนในสังคมได้ทราบ เกิดความตระหนัก และรับผิดชอบร่วมกัน เพราะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน ดังนั้น ปวงชนจึงต้องร่วมกันจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมด้วย (กัมภณท์ จุนโท. 2544 : 36 – 37)

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 โดยข้อที่ 7 กล่าวไว้ว่า ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยมีจุดหมายเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 36) ซึ่งสอดคล้องกับที่ฐาติ บุญสม (2546 : 32) กล่าวว่า สิ่งสำคัญของการมีส่วนร่วมก็คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำและร่วมรับประโยชน์จากการกระทำนั้น ซึ่งมีผลกระทบต่อนตนเองและชุมชนโดยรวม เพื่อสนองตอบตามพระราชบัญญัติดังกล่าว สถานศึกษาต่างๆ จึงได้สรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดให้มีการจัดโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น เพื่อเป็นการระดมกำลังทุกส่วนของสังคมร่วมกันจัดการศึกษาที่ดีที่สุด ให้แก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 : 6)

ในฐานะผู้ศึกษาเป็นผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้มีส่วนร่วมในการบริหารเช่นเดียวกับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดทุกแห่งได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และบริหารงานโรงเรียนที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่มีตัวบ่งชี้ว่าการเข้ามามีส่วนร่วมบริหารงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมีสภาพเป็นอย่างไร จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาสภาพ และแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป โดยได้แบ่งกลุ่มกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้รับ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนและตัวแทนครู ส่วนกลุ่มผู้ให้ประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรชุมชน ตัวแทนองค์กรท้องถิ่น ตัวแทนศิษย์เก่า ตัวแทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารโรงเรียน เพื่อนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมและจำแนกตามผู้รับและผู้ให้ ของโรงเรียนในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมและจำแนกตามกลุ่มผู้รับและผู้ให้ ของโรงเรียนในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

- 1 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะศึกษาสภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามกรอบแนวคิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป
2. ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในปีการศึกษา 2548 จำนวน 228 คน กลุ่มผู้รับ 45 คน กลุ่มผู้ให้ 183 คน จากจำนวน 18 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในปีการศึกษา 2548 จำนวน 144 คน กลุ่มผู้รับ 36 คน กลุ่มผู้ให้ 108 คน จากจำนวน 18 โรงเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ สภาพการณ์มีส่วนร่วมและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอมะขามพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะบุคคลซึ่งได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการด้วยตนเองได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 และกฎกระทรวง พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารโรงเรียนหมายถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียน ในอำเภอมะขามพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. ผู้แทนครู หมายถึง ตัวแทนของข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอนหรือผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนนั้น
3. ผู้แทนผู้ปกครอง หมายถึง ตัวแทนผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนนั้น
4. ผู้แทนองค์กรชุมชน หมายถึง ตัวแทนของผู้ปฏิบัติงานให้ชุมชน สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชนหรือกลุ่มบุคคลในรูปแบบอื่นใด ที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ และมีที่ตั้งอยู่ในเขตบริการของสถานศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนนั้น
5. ผู้แทนองค์กรท้องถิ่น หมายถึง ตัวแทนของผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนนั้น
6. ผู้แทนศิษย์เก่า หมายถึง ตัวแทนของสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่าหรือบุคคลที่เคยศึกษาจากสถานศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนนั้น
7. ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนา หมายถึง ตัวแทนของพระภิกษุสงฆ์หรือตัวแทนขององค์กรศาสนาในพื้นที่ ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนนั้น
8. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ตัวแทน ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการ บัณฑิตข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐอื่น เจ้าของหรือผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนนั้น

แบ่งกลุ่มกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบที่กฎหมายกำหนดออกเป็น 2 กลุ่มได้ดังนี้

1. กลุ่มผู้รับหมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนและผู้แทนครู
2. กลุ่มผู้ให้หมายถึง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือองค์กรศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิ

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มคณะบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งเป็นกรรมการสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การให้ข้อมูล การให้คำแนะนำ การร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการด้านแรงงาน การเงิน วัสดุ การประชาสัมพันธ์และการประสานงาน ในการบริหารโรงเรียน 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวิชาการ หมายถึง การร่วมกำหนดนโยบาย ให้คำแนะนำและร่วมตัดสินใจ สนับสนุนในการใช้หลักสูตรของโรงเรียน ส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สนับสนุนด้านอุปกรณ์ การเรียนการสอน งานห้องสมุด และร่วมประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน
2. ด้านงบประมาณ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การให้ข้อมูล การให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารการเงิน งบประมาณของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณ ด้านการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่าง ๆ และการระดมทรัพยากร โดยการประชาสัมพันธ์ ประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา และร่วมประเมินผลการใช้งบประมาณของโรงเรียน
3. ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผนพัฒนามนุษย์กร ร่วมปฏิบัติการในการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ของบุคลากร
4. ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายการให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจในการวางแผน วางแผนแม่บทธรรมนูญโรงเรียน การร่วมปฏิบัติการในการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน รับทราบผลการปฏิบัติงานตามแผนการประชาสัมพันธ์และประสานงานกับองค์กรในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการการเรียนรู้ของชุมชนในการร่วมกันพัฒนา โรงเรียนและชุมชนในท้องถิ่น

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอมะรุ
สมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

แนวทางการมีส่วนร่วม หมายถึง วิธีการที่จะทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล
และด้านการบริหารทั่วไป ให้เกิดความสมบูรณ์ ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. ด้านงานวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมศึกษา
ความต้องการของท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตร มีส่วนร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติหลักสูตร
ที่ร่วมกันจัดทำขึ้น ร่วมประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. ด้านงบประมาณ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการ
ตรวจสอบ ติดตามการใช้ การระดมทรัพยากร การสนับสนุน และประเมินคุณภาพการใช้งบ
ประมาณของโรงเรียน

3. ด้านการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วม
ให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร วางแผนในการจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนา
และดำรงรักษาบุคลากรของโรงเรียน

4. ด้านการบริหารทั่วไป คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมใน
การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร เสนอแนะข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของชุมชนในเขต
บริการเพื่อให้โรงเรียนดำเนินการได้สำเร็จตามแผนการศึกษาที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ทำให้ทราบสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอมะรุสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

2. ทำให้ทราบแนวทางในการที่จะทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามามี
ส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมากขึ้น

3. เป็นข้อมูลให้โรงเรียนในอำเภอมะรุสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรปราการ เขต 1 นำไปใช้พัฒนาแนวทางในการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามา
มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

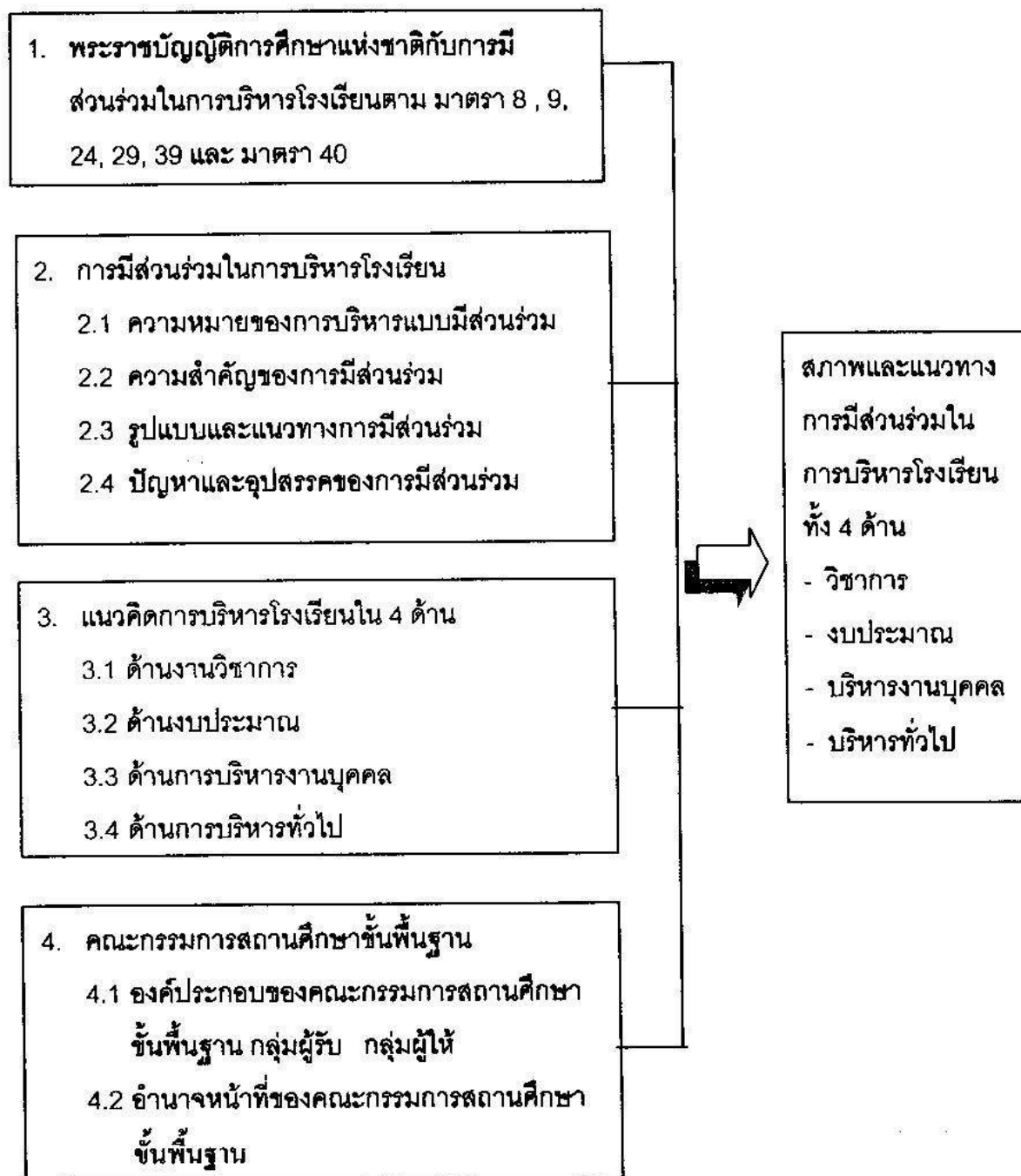
การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิดขอบข่ายของการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยอาศัยกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วม ศึกษาตามแนวคิดของ นริวรรณ พรหมชุมและคณะ (2537 : 7) ได้แบ่ง รูปแบบของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศึกษาไว้เป็น 2 ด้าน คือ

1.1 การมีส่วนร่วมในด้านนโยบาย ได้แก่การให้ข้อมูล การให้คำแนะนำและการร่วมตัดสินใจ

1.2 การมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติการ เช่น แรงงาน เงิน วัสดุ ประชาสัมพันธ์ และประสานงาน

2. การบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จะศึกษาจากขอบข่ายการบริหารงานโรงเรียนตามแนวคิดของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2543 : 36) ข้อ 7 คือ เสนอแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานทั้ง 4 ด้านของสถานศึกษา ทั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรดังกล่าวเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังเสนอในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยในเรื่องนี้มีข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้องสมบูรณ์ จึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน
2. การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน
 - 2.1 ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 2.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม
 - 2.3 รูปแบบและแนวทางการมีส่วนร่วม
 - 2.4 ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดในการบริหารโรงเรียน
 - 3.1 ความหมายของการบริหารโรงเรียน
 - 3.2 ขอบข่ายของการบริหารโรงเรียน
 - 3.2.1 การบริหารวิชาการ
 - 3.2.2 การบริหารงบประมาณ
 - 3.2.3 การบริหารงานบุคคล
 - 3.2.4 การบริหารทั่วไป
4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 4.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 4.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ 2542 : 1 - 23) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของสังคมในการจัดการศึกษา โดยให้ครอบครัว ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ ได้ดังนี้

มาตรา 8 (2) การจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้

(2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น

(5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

(6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ

มาตรา 24 (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งการหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วยผู้แทน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9, มาตรา 29 มาตรา 39 และมาตรา 40 เน้นเรื่องการกระจายอำนาจในการบริหารและให้ความสำคัญต่อการมี

ส่วนร่วมของชุมชน องค์การในภาครัฐและเอกชน องค์การต่าง ๆ ในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการระดับต่าง ๆ การกระจายอำนาจในด้านการบริหารทั่วไป ด้านงานบุคลากร ด้านงานวิชาการและด้านงบประมาณ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน

1. ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวถึงการที่รัฐและหน่วยงานทางการศึกษาได้เปิดโอกาสให้ชุมชนมีสิทธิและเสรีภาพในการนำความรู้ความสามารถ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคล เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร เพื่อส่งผลทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี และเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อสถานศึกษา นักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

สัมพันธุ์ อุปลลา (2541 : 13) ให้ความหมายของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจเป็นการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งของบุคลากร เป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาการบริหาร

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 126) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่า การมีส่วนร่วมที่แต่ละฝ่ายมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน โดย ชุมชนมีสิทธิ์ที่จะร่วมกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ควบคุมตรวจสอบ การทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียนและมีอำนาจในการบริหารการเงินและงบประมาณ รวมทั้งการอำนวยความสะดวกในการทำงานของคณะครู

อุดร พูลสวัสดิ์ (2544 : 17) สรุปความหมายการมีส่วนร่วมในการบริหารว่า หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นชอบ หรือแสดงพฤติกรรมเกี่ยวข้องในกิจกรรม โครงการหรืองานบางอย่างทั้งในระดับของการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การวางแผน การร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับประโยชน์ ร่วมติดตามผลและร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ

อัมพร เลิศณรงค์ (2545 : 22) ได้สรุปความหมายการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมว่าเป็น กระบวนการอย่างหนึ่งที่เกิดจากการที่บุคลากร กลุ่มบุคลากร หรือองค์การ ในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจ วางแผนปฏิบัติ ตลอดจนติดตามและประเมินผลในกิจกรรมต่างๆ ของการบริหาร

เดวิสและนิวสตรอม (Davis and Newstrom อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2537 : 182) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารคือ การเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย การให้หรือเอื้อประโยชน์ และการรับผิดชอบ

โคเฮน และ อับฮอฟ (Cohen and Uphop, 1977 : 6) ให้ความหมายของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การมีส่วนร่วม 4 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไร ทำด้วยวิธีใด 2) มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ 3) มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และ 4) มีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้ร่วมงาน ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกอย่าง ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดบทบาทของบุคคลในการปฏิบัติงาน รวมถึงการสร้างความผูกพันระหว่างสมาชิก การร่วมคิดร่วมตัดสินใจ การสนับสนุนทั้งกำลังงาน ทรัพยากร และร่วมประเมินผล เพื่อความสำเร็จขององค์กร

2. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

การจัดการศึกษาโดยโรงเรียนฝ่ายเดียวมีปัญหา รุ่ง แก้วแดง (2544 : 2) กล่าวว่าเดิมการจัดการศึกษาจะขึ้นอยู่กับคนเพียงไม่กี่คนเท่านั้น แต่ขณะนี้เมื่อเจตนารมณ์ชัดเจนว่า ทุกฝ่ายในสังคมจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 หมวด 3 ซึ่งว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของคนไทย มาตรา 43 วรรค 2 กล่าวว่า "การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ" รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้นและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้หลากหลายดังนี้

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534 : 67) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545 : 8-13) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถจะปฏิบัติงานได้ตามลำพังคนเดียว ประกอบกับในปัจจุบันมีกระแสของการมีส่วนร่วม การตรวจสอบ และความโปร่งใสในการดำเนินงาน เพื่อ

ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยควรให้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบและเป็นเจ้าขององค์กร อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการบริหาร ทั้งยังเป็นการแบ่งเบาภาระของโรงเรียนได้อีกด้วย แต่มีเงื่อนไขที่ต้องพิจารณาก่อนนำไปปฏิบัติดังต่อไปนี้ คือ

1. รู้จักผู้ร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชาดีพอหรือยัง
2. ผู้ร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชา ขอบที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานหรือไม่
3. มีเวลาเพียงพอหรือไม่สำหรับการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชา มี

ส่วนร่วมในการบริหาร

4. จะต้องสร้างบรรยากาศในการทำงานแบบมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นกล่าวคือ
 - 4.1 ความเชื่อใจและไว้วางใจในตัวผู้ร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชา
 - 4.2 จัดให้มีระบบสื่อสารแบบเปิดและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์ในการ

ทำงานร่วมกัน

- 4.3 การแก้ปัญหาและการตัดสินใจโดยกลุ่ม
- 4.4 ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน
- 4.5 ผู้บริหารมีความเป็นกันเอง สนใจและเปิดใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของ

ผู้ร่วมงาน

- 4.6 การยอมรับซึ่งกันและกันในการทำงาน

การมีส่วนร่วมนั้นมี 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ การมีส่วนร่วมทางตรงและการมีส่วนร่วมทางอ้อม การมีส่วนร่วมทางตรงก็คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการปฏิบัติงานรับผิดชอบ เพราะเป็นหน้าที่โดยตรง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ส่วนการมีส่วนร่วมทางอ้อมจะเป็นลักษณะกรรมการหรือผู้แทน ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกระดับ ในการที่จะบริหารงานแบบมีส่วนร่วมให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่จะเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารมากน้อยเพียงใด ความสำเร็จของการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้บริหาร

อุทัย บุญประเสริฐ (2545: 189 - 191) ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน โดยสรุปไว้ว่า โดยทั่วไปการบริหารตามแนวคิดดั้งเดิมนั้นจะดำเนินการโดยควบคุมจากภายนอก เป็นหลัก โรงเรียนมักจะถูกควบคุมโดย หน่วยงานจากส่วนกลาง นโยบายการบริหารการศึกษามักไม่ตรงกับปัญหาและสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน แนวคิดเรื่องการบริหารโดยใช้การมีส่วนร่วมนั้น เป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารโดยการกระจายอำนาจไปสู่

โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการและให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

ชูชาติ บุญสม (2546 : 32) สรุปว่าสิ่งสำคัญของการมีส่วนร่วมก็คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผลประโยชน์จากการกระทำนั้นซึ่งมีผลกระทบต่อตนเองและชุมชนโดยรวม

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นเจตนารมณ์ที่ชัดเจนว่า ทุกฝ่ายในสังคมต้องมีส่วนร่วมตามประเด็นสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ที่กำหนดไว้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

3. รูปแบบและแนวทางการมีส่วนร่วม

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : 1 – 4) ได้ศึกษา พบว่ารูปแบบของการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แบ่งเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก รูปแบบนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจขั้นสุดท้าย ส่วนคณะกรรมการจะมีบทบาทให้ข้อคิดและเสนอแนะในการบริหารเท่านั้น
2. รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก รูปแบบนี้คณะกรรมการโรงเรียนจะมีตัวแทนคณะครูในสัดส่วนที่มากที่สุด โดยมีบทบาทเป็นทั้งกรรมการที่ปรึกษาและกรรมการบริหาร
3. รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก รูปแบบนี้การบริหารจะควบคุมโดยชุมชน คณะกรรมการโรงเรียนจะมีสัดส่วนจำนวนตัวแทนผู้ปกครองชุมชนมากที่สุด

อัมพร เลิศณรงค์ (2545 : 26) ได้กล่าวถึงรูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ การมีส่วนร่วมเป็นบางส่วน และการมีส่วนร่วมแบบชายขอบ ในแต่ละแบบจะมีความแตกต่างกันที่อำนาจ และทรัพยากร บทบาทหน้าที่ก็แตกต่างกันออกไปดังนี้

1. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เป็นแบบแผนที่กลุ่มบุคลากรผู้มีอำนาจและมีทรัพยากรมากที่สุดในชุมชน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ประธานและคณะกรรมการโรงเรียน เจ้าอาวาส และหัวหน้าโครงการ มีบทบาทที่แสดงในการมีส่วนร่วม ได้แก่ ริเริ่มงาน คิดงาน ร่วมดำเนินการ ร่วมสนับสนุน ร่วมงาน ร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างหนักแน่นจริงจัง มีอำนาจตัดสินใจที่เปลี่ยนแปลงกิจกรรมที่ดำเนินงานได้ โดยคุณสมบัติของผู้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ได้แก่ มีอำนาจตามระบบราชการ มีบารมีได้รับการยอมรับจากชุมชน มีทรัพยากรมาก เช่น มีความรู้ มีเงิน

2. การมีส่วนร่วมเป็นบางส่วน เป็นแบบแผนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีอำนาจและทรัพยากรปานกลาง ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มคณะครู คณะกรรมการโรงเรียน กิจกรรมที่มีส่วนร่วม ได้แก่ กิจกรรมตามประเพณี การประชุม การปรับปรุงอาคารเรียน บทบาทที่แสดงในการมีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมงาน ร่วมมือ ร่วมสนับสนุน ร่วมริเริ่มงาน ริเริ่มกิจกรรม บริจาคเงิน สิ่งของ เป็นผู้ร่วมดำเนินการ แสดงความคิดเห็นอย่างมั่นใจ มีอำนาจในการตัดสินใจบ้าง โดยมีคุณสมบัติเป็นคณะทำงานของผู้มีอำนาจในการปกครอง มีความรู้ ต้องการงานเพื่อชุมชน

3. การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ เป็นแบบแผนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ไม่มีอำนาจและทรัพยากรในชุมชน ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนทั่วไป โดยกิจกรรมที่มีส่วนร่วมคือ กิจกรรมของโรงเรียน งานตามประเพณี งานพิเศษ และการประชุม บทบาทที่แสดง ได้แก่ เป็นผู้มาร่วมงาน เป็นผู้ให้ความร่วมมือ เป็นผู้ให้การสนับสนุน บริจาคเงินและสิ่งของ ร่วมดำเนินการและแสดงความคิดเห็นบ้าง ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

ลัดดา ผลวัฒนะ (2546:73 -74) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารแบบมีส่วนร่วม มี 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านผู้นำ ผู้นำที่มีภาวะผู้นำสูงจะได้รับการยอมรับจากชุมชน ส่วนชุมชนจะเป็นผู้นำด้านการจัดหาทรัพยากรมาสนับสนุนพัฒนาโรงเรียน
2. ด้านการกำกับติดตาม ผู้บริหารจะกำกับติดตามดูแลการปฏิบัติงานของครูอย่างใกล้ชิด ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามด้านความประพฤติของนักเรียน สะท้อนภาพการดำเนินงานของโรงเรียน พร้อมทั้งเสนอแนะแนวการจัดการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน
3. ด้านปฏิสัมพันธ์ ผู้บริหารที่วางตัวเป็นกันเองและยกย่องให้เกียรติชุมชน จะได้รับความร่วมมือกับชุมชนในระดับสูง
4. ด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน ผู้บริหารใช้ระบบควบคุมตามโครงสร้างการปฏิบัติงานตามสายงาน ทำให้ผู้ร่วมงานไม่โอ้อวด ส่วนการควบคุมการปฏิบัติงานของชุมชน ผู้บริหารจะทำงานโดยยึดหลักความยุติธรรม เปิดเผยโปร่งใสและพร้อมให้ชุมชนตรวจสอบได้ ทำให้ชุมชนสามารถเข้ามามีบทบาทดูแลการบริหารของผู้บริหารหรือโรงเรียนได้

ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมภายนอกสถานศึกษา ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารแบบมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านสังคม ชุมชนดั้งเดิมจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือกิจกรรมของโรงเรียนมาก ส่วนชุมชนที่ย้ายมาจากถิ่นอื่น ถ้ามาตั้งหลักแหล่งอย่างถาวรจะมีส่วนร่วมระดับปานกลาง แต่ถ้าตั้งหลักแหล่งไม่ถาวรจะมีส่วนร่วมน้อย

2. ด้านวัฒนธรรม ในชุมชนจะมีความสัมพันธ์ระหว่างวัด บ้าน และ โรงเรียน

3. ด้านการเมืองการปกครอง ในบริบทของชุมชนชนเมือง การศึกษาจะพัฒนาไปได้มากน้อยเพียงใดนั้น จะขึ้นอยู่กับการเมือง ปัจจุบันมีการปฏิรูปทางการเมืองและก่อให้เกิดการปฏิรูปทางการศึกษาควบคู่กันไป โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น แต่ปัจจุบันพบว่าประชาชนยังมีพื้นฐานทางการศึกษาค่อนข้างต่ำ ทำให้การพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นไปอย่างเชื่องช้า ขณะเดียวกันประชาชนที่มีพื้นฐานทางการศึกษาดำ ยังไม่เข้าใจระบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากนัก

4. ด้านเศรษฐกิจ ชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับสูงโดยบริจาคเงิน สิ่งของ และร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนชุมชนที่มีรายได้น้อย และการศึกษาไม่สูงจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับต่ำ เนื่องจากต้องใช้เวลาในการทำมาหากิน

องค์ประกอบสำคัญนอกเหนือกรอบทฤษฎีกล่าวคือ คุณลักษณะของผู้บริหารที่เป็นเงื่อนไขแห่งความสำเร็จด้วยความตระหนักในบทบาทหน้าที่ เคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของกันและกัน โรงเรียนต้องประสานงานกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง สร้างความเข้มแข็งด้านวิชาการ เป็นผู้นำทางเทคโนโลยี ผู้บริหารและครูเป็นตัวอย่างที่ดีและเป็นที่ยึดถือศรัทธาของชุมชน

ข้อเสนอแนะแนวทางที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาโดยการบริหารแบบ มีส่วนร่วมดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่มีส่วนสำคัญในการวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดเป็นนโยบายอย่างชัดเจนว่าการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษานั้น มีขอบเขตมากน้อยเพียงใด ทั้งด้านบทบาทหน้าที่ และกระบวนการบริหาร

2. ควรวางแผนให้ประชาชนรับทราบบทบาทและหน้าที่และกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง

3. รัฐควรจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เพียงพอและทั่วถึงไม่เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมือง และโรงเรียนที่อยู่นอกเมืองหรือห่างไกล เพื่อก่อให้เกิดคุณภาพทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ

1. ในการจัดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ควรมีการวิเคราะห์และ

สังเคราะห์ปัญหาความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และ ชุมชน มีการสำรวจทรัพยากรที่สามารถ เกื้อหนุนศักยภาพของโรงเรียน และชุมชนตามบริบทที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรม

2. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ทั้งด้านการจัดการเรียน การสอน และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาร่วม เพื่อรักษาพื้นเพทาง วัฒนธรรมไทย และเกิดความรัก ความภูมิใจในชุมชนของตนเอง

3. ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษา ควรศึกษาชุมชนในพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ อย่างละเอียด เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์และสามารถเข้าถึงชุมชนอย่างแท้จริง เข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชน จัด มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง พร้อมทั้งให้บริการชุมชนอย่างจริงใจและเต็มใจ

4. ควรนำหลักการบริหารแบบธรรมรัฐมาใช้ในการบริหาร กล่าวคือ ให้ชุมชนมี ส่วนร่วม มีความยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้

สรุปได้ว่า รูปแบบและแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งมี นักการศึกษาได้ศึกษาไว้หลายรูปแบบโดยนำมาประสมประสานเพื่อเป็นแนวทางในการบริหาร ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบทแต่ละสถานศึกษา แต่จะมีแนวทางใดที่จะให้คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานได้ เข้ามาร่วมบริหารโรงเรียนอย่างเต็มที่ ไม่ใช่แต่มีส่วนร่วมเพียงชายขอบ โดยมีบทบาทหลัก ทั้งทาง ด้านนโยบายและด้านปฏิบัติ

4. ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะ กรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานนั้น มีนักการศึกษาและผู้ทำการวิจัยได้ศึกษาไว้ดังนี้

นริวรรณ พรหมชุม และคณะ (2537 : ก – ค) ได้สรุปว่าปัญหาในการมีส่วนร่วมของ กรรมการศึกษาส่วนใหญ่ คือ ขาดความรู้เกี่ยวกับงานและบทบาทของตนเอง ไม่มีเวลาพอ และถูกขอ บริจาคทรัพย์สินของ ส่วนปัญหาของกรรมการศึกษาเกือบครึ่งหนึ่งคือ ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้โอกาส ในการมีส่วนร่วมและขาดความร่วมมือจากประชาชนไปติดต่อ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 95 – 100) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียนว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมมี 2 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการศึกษา และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน

1. ปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการศึกษาที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมได้แก่ อายุของ คณะกรรมการ การไม่มีเวลาว่าง การไม่มีถิ่นกำเนิดในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ การไม่มีที่พักอาศัย ในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ทำให้ชุมชนสนับสนุนโรงเรียนน้อยลง

2.ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่

2.1 ด้านบุคลากรของโรงเรียน พบว่าอุปสรรคของการมีส่วนร่วมเกิดจากผู้บริหาร

ขาดคุณลักษณะบางประการ เช่น ด้านความเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ซึ่งโดยทั่วไปผู้บริหารจะนั่งทำงานอยู่ในห้องส่วนตัว ผู้ปกครองเข้าพบยาก บางคนมีท่าทางวางตัวทำให้บรรยากาศไม่เป็นแบบกันเอง และการไม่เป็นคนในท้องถิ่นโดยกำเนิด ความผูกพันในชุมชนย่อมไม่แน่นแฟ้น ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยประสิทธิภาพการใช้ครู : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา (2539: 195) ที่พบว่าครูใหญ่ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับวัด ทำให้พระภิกษุสงฆ์ไม่พอใจ และผู้ปกครองมีความรู้สึกไม่พอใจที่ครูใหญ่ไม่ใช่เป็นคนในท้องถิ่น และไม่เคยพักอยู่ในหมู่บ้าน มีการย้ายบ่อยๆ จึงไม่มีโอกาสสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ปัจจัยเกี่ยวกับครูอาจารย์ที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ ลักษณะที่ด้อยของครูในด้านความประพฤติไม่เรียบร้อย ความรู้ความสามารถและการเอาใจใส่เด็กของครู การขาดความมีมนุษยสัมพันธ์ การเสียสละและมีน้ำใจ

2.2 ด้านการปฏิบัติของโรงเรียน พบว่าจะมีปัญหาอยู่ในกรณีที่ ไม่มีการจัดประชุม ประชุมนิเทศกรรมการสถานศึกษาให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษา และเคารพในภูมิปัญญาชาวบ้าน การไม่ส่งบุคลากรไปร่วมงานในชุมชน การเรียกประชุมกรรมการในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม โรงเรียนปฏิบัติงานทางด้านการเงินไม่โปร่งใส โรงเรียนไม่สร้างความพึงพอใจในด้านวิชาการและชื่อเสียงของโรงเรียน

สัมพันธ์ อุปรา (2541 : บทคัดย่อ) ได้พบว่า ปัญหาที่สำคัญคือ เมื่อมีการประชุม คณะกรรมการโรงเรียนมักไม่แสดงความคิดเห็น ส่วนใหญ่จะคล้อยตามประธานในที่ประชุม ข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ โรงเรียนต้องยอมรับในความสามารถในการตัดสินใจของคณะกรรมการโรงเรียนมากขึ้น

พรทิพย์ เถาว์สุวรรณ (2543 : 95) สรุปว่าปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือปัญหาเชิงบริหารจัดการที่ดี การไม่ยอมรับปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เข้ากับยุคสมัย การขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ขาดการมีวิสัยทัศน์ของผู้เสียสละทั้งครูและคณะกรรมการโรงเรียน

พรธิดา บุญชู (2546 : 77 - 84) สรุปว่า ปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษามี 4 ด้าน ดังนี้ ด้านงานวิชาการ คณะกรรมการไม่ได้ร่วมเห็นชอบในสาระหลักสูตร และร่วมประเมินคุณภาพ ด้านงบประมาณ คณะกรรมการไม่ได้เข้ามาร่วมประเมินผลการใช้งบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากร ด้านบริหารทั่วไป คณะกรรมการไม่ได้มีโอกาสเข้ามากำหนดเป้าหมายและจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ถ้าโรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นก็จะทำให้ปัญหาที่กล่าวมาน้อยลง

สรุปปัญหาของการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ปัญหาเกิดขึ้นใน 2 ด้าน คือด้านตัวกรรมการสถานศึกษา และด้านของโรงเรียน ด้านตัวคณะกรรมการ คือปัญหาด้านความรู้ในบทบาทหน้าที่ของตน ไม่มีเวลาต้องประกอบอาชีพ ไม่ใช่คนท้องถิ่น เศรษฐกิจตกต่ำ บ้านเรือนอยู่ห่างไกล และมีการกิจมากมาย ส่วนด้านของโรงเรียนนั้น พบปัญหาว่า คุณสมบัติของผู้บริหารขาดคุณลักษณะบางประการ เช่นการมีมนุษยสัมพันธ์ การเป็นผู้นำ ความเสียสละ และความสามารถในการบริหาร คุณสมบัติของครูผู้สอนที่ไม่เป็นไปตามที่ชุมชนคาดหวังและสิ่งที่สำคัญที่สุดคือระบบการบริหารงาน ที่โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน เช่นการเห็นชอบ การอนุมัติ รับทราบ และร่วมการประเมิน ทั้ง 4 ด้าน คือด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารทั่วไป

แนวคิดในการบริหารโรงเรียน

1. ความหมายของการบริหารโรงเรียน

การบริหารหมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบ ใช้ทรัพยากรและเทคนิคอย่างเหมาะสม นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

มนัส พลายุ้ม (2540: 8) ได้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนว่า การดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

วิไล ธนวิวัฒน์ (2541 : 16) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนหมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียน โดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

ประสิทธิ์ เทียวศรี (2545 : 31) ได้สรุปความหมายของการบริหารโรงเรียนว่า คือกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่บริหารปัจจัยป้อน เช่น นักเรียน ครู หลักสูตร งบประมาณ ทรัพยากร อำนาจการตัดสินใจ ส่งผลทำให้ผลผลิต คือนักเรียนมีคุณภาพตรงตามที่นักเรียน ผู้ปกครอง ครู และชุมชนต้องการ

สุจิตรา เรืองวุฒินะพีช (2545 : 8) ได้สรุปความหมายของการบริหารโรงเรียนว่า การดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆจากบุคคลหลายฝ่าย ร่วมมือเพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตามที่รัฐกำหนดไว้ โดยจะต้องพัฒนานักเรียนในทุกด้าน ตั้งแต่ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

อัมพร เลิศณรงค์ (2545 : 8) ได้สรุปความหมายของการบริหารโรงเรียนว่า การดำเนินการ การจัดการบริการเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ จากบุคลากรหลายฝ่ายร่วมมือกัน เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตามที่รัฐกำหนดไว้โดยจะต้องพัฒนานักเรียนในทุกด้าน ตั้งแต่ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นงานบริหารการศึกษาในโรงเรียน จึงเป็นกิจกรรมต่างๆ ที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลและรับผิดชอบของหัวหน้าสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่บริหารภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมาย

สรุปการบริหารโรงเรียน หมายถึงกิจกรรมในการดำเนินงานที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันโดยมีปัจจัยซึ่งประกอบด้วย คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ และเป็นสมาชิกของโรงเรียน มีความรู้ความสามารถ มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรมตามที่รัฐกำหนด เพื่อให้เป็นคนดีมีความสุขอยู่ในสังคม และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทย

2. ขอบข่ายของการบริหารโรงเรียน

ปัจจุบันขอบข่ายหน้าที่ของการบริหารโรงเรียนของสถานศึกษาได้มีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษามีการปรับหน้าที่บริหารโรงเรียนในขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้านเพื่อให้สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 33 - 726)

1. การบริหารวิชาการ มีขอบข่าย / ภารกิจ ดังนี้

- 1.1 พัฒนาลักษณะหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา
- 1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 1.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณ มีขอบข่าย / ภารกิจ ดังนี้

2.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ

2.2 การจัดสรรงบประมาณ

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.5 การบริหารการเงิน

2.6 การบริหารบัญชี

2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3 การบริหารงานบุคคล มีขอบข่าย / ภารกิจ ดังนี้

3.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

3.2 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง

3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

3.4 วินัยและการรักษาวินัย

3.5 การออกจากราชการ

4. การบริหารทั่วไป มีขอบข่าย / ภารกิจ ดังนี้

4.1 การดำเนินงานธุรการ

4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.3 การพัฒนาระบบและข้อมูลเครือข่ายสารสนเทศ

4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.7 การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป

4.8 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

4.10 การรับนักเรียน

4.11 การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตาม
อัธยาศัย

4.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

4.13 การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน

4.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

4.15 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน
องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

4.16 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

4.17 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

4.18 งานบริการสาธารณะ

4.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

สรุป ขอบข่าย /ภารกิจในการบริหารโรงเรียนในปัจจุบัน ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์
ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตามที่กระทรวงศึกษากำหนดไว้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน
วิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป และผู้วิจัยได้
พิจารณาในการศึกษางานทั้ง 4 ด้าน ดังมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การบริหารวิชาการ

การจัดการศึกษาทุกระดับ งานวิชาการเป็นหัวใจหลักของการบริหารโรงเรียนโดยมี
จุดมุ่งหมายไปที่ตัวนักเรียน ให้เป็นผู้มีความรู้ คู่คุณธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีนัก
วิชาการได้ศึกษาและให้ความหมาย และขอบข่ายไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 84-85) ให้ความหมาย
ของงานวิชาการ หมายถึง งานการบริหาร ปรับปรุง พัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้บังเกิด
ผลดี สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สมศรี มธุรสสุวรรณ (2541 : 14) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า
หมายถึงกิจกรรมทุกๆด้านที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดการพัฒนาในตัว
เด็กตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

เรณู ครูไทย (2542 : 9) ได้ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการว่า การจัด
กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ
ได้รับประสบการณ์อย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

สุจิตรา เรืองวุฒิชนะพีช (2545 : 10) ได้สรุปความหมายของการบริหารงานวิชาการ ว่า การดำเนินกิจกรรมทุกอย่าง ทั้งในและนอกสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอนของครูและนักเรียน ตลอดจนการพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุป การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะและมีประสบการณ์ต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

ขอบข่ายของงานวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 6-7) กำหนดให้งานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน และได้กำหนดขอบข่ายไว้ดังนี้

1. งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานการเรียนการสอน
3. งานสื่อการเรียนการสอน
4. งานวัดผลและประเมินผล
5. งานห้องสมุด
6. งานนิเทศการศึกษา
7. งานด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน
8. งานส่งเสริมการสอน
9. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

อาคม จันทสุนทร (2537 : 2-28) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายของงานวิชาการได้แก่ การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การส่งเสริมการจัดหลักสูตรการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ การวัดและประเมินผล

จรัส สังข์ขาว (2542 : 29) ได้กล่าวถึงงานวิชาการที่ผู้บริหารจะต้องเข้าใจขอบข่ายของงานที่รับผิดชอบ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ นโยบาย และวิธีบริหารทางวิชาการ
2. หลักสูตรและประมวลการสอน
3. ตารางสอน
4. อุปกรณ์การศึกษา
5. แบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ
6. การจัดแบ่งหมุ่ครู

7. การนิเทศการสอน
8. การจัดห้องสมุด
9. การวัดผลและประเมินผล

อัมพร เลิศณรงค์ (2545 : 11) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายของการบริหารงานด้านวิชาการ ครอบคลุมงานต่างๆ ได้แก่ การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดดำเนินการเกี่ยวกับการเรียน การสอน การส่งเสริมการจัดหลักสูตร และการวัดประเมินผล

สรุป ขอบข่ายของงานวิชาการ คือการกำหนดเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆที่ครอบคลุม ตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับหลักสูตรในด้านการพัฒนา โครงการสอน และแผนการสอน การดำเนินการเกี่ยวกับการสอน เช่นการจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน จัดครูเข้าสอน จัดแบบเรียน การบริหารเกี่ยวกับการสอน เช่นจัดหาสื่อ จัดห้องสมุด การนิเทศการสอน และที่สำคัญคือการวัดและประเมินผลเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

2.2 การบริหารงบประมาณ

การดำเนินกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด การบริหารงานด้านงบประมาณเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จนั้น นักวิชาการได้ให้ความหมายและขอบข่ายไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2529 : 205) กำหนดความหมายของคำว่า งบประมาณ หมายถึง บัญชีหรือจำนวนเงินที่รวม กะ กำหนดรายรับรายจ่ายเงิน

พวงมณี ชัยเสรี (2532 : 14) ให้ความหมายของคำว่างบประมาณ ไว้ว่า แผนเบ็ดเตล็ดที่แสดงออกในรูปตัวเงิน แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดภายใต้ระยะเวลาหนึ่ง มีการระบุถึงนโยบาย แผนงาน วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย กำหนดไว้ล่วงหน้า ตลอดจนการประมาณการใช้จ่าย และทรัพยากรที่จำเป็น สำหรับการดำเนินโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามระยะเวลาที่กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 48) การบริหารงบประมาณ หมายถึง การจัดการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ เกี่ยวข้องตั้งแต่การขออนุมัติเงินประจำปี การจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่าย การโอนและการเปลี่ยนแปลงรายการเงินประจำปี การขอใช้เงินเหลือจ่าย และการรายงานผลการใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปี

พริธิตา บุญชู (2546 : 40) ให้ความหมายของ งบประมาณว่า หมายถึง แผนการปฏิบัติงานในรอบระยะเวลาหนึ่งของหน่วยงานรัฐบาล โดยปกติมีระยะเวลาภายใน 1 ปี ซึ่งแสดงถึงจำนวนเงินที่ประมาณว่าจะใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน รวมถึงการแหล่งที่มา และวิธีที่จะหาเงินไว้ใช้จ่าย เพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

กล่าวโดยสรุป งบประมาณหมายถึง แผนที่ครอบคลุมทุกๆขั้นตอน และลักษณะของการปฏิบัติงานสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่งที่กำหนดแน่นอนลงไป ดังนั้นงบประมาณจึงเป็นการแสดงออกอย่างเป็นทางการถึงนโยบาย แผนงาน วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยผู้บริหารระดับสูงขององค์การ หน่วยงาน / รัฐบาล

ขอบข่ายของงานด้านงบประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 45-46) กล่าวถึงขอบข่ายของงานการเงินว่า เป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหาร เพราะเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารกิจกรรมของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้บริหารสามารถบริหารเงินได้ราบรื่นโดยกำหนดไว้เป็นสองส่วนได้แก่ (1) ส่วนที่เป็นความรู้ ความเข้าใจ เนื้อหาเป็นสาระที่สำคัญด้านการเงินและการบัญชี (2) ส่วนที่เป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการ เอกสาร และระบบควบคุมตรวจสอบ ขอบข่ายงานการเงินอาจจำแนกได้ดังนี้

1. เงินงบประมาณ หมายถึงเงินที่ราชการจัดสรรให้แก่ส่วนราชการ และอนุญาตให้จ่าย ก่อนนี้ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์ภายในระยะเวลาที่กำหนด จำแนกได้ 2 ลักษณะได้แก่

1.1 รายจ่ายงบกลาง ได้แก่

- 1.1.1 เงินเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ
- 1.1.2 เงินช่วยเหลือข้าราชการ
- 1.1.3 เงินช่วยค่าครองชีพข้าราชการและลูกจ้าง
- 1.1.4 เงินทดแทนสำหรับผู้ได้รับอันตรายในการรักษาความมั่นคง
- 1.1.5 เงินเลื่อนขั้นเลื่อนอันดับ เงินเดือนและปรับวุฒิ
- 1.1.6 เงินปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการและลูกจ้างประจำ

1.2 รายจ่ายของส่วนราชการ ประกอบด้วยเงิน 7 หมวด

- 1.2.1 หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ
- 1.2.2 หมวดค่าจ้างชั่วคราว
- 1.2.3 หมวดค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ
- 1.2.4 หมวดค่าสาธารณูปโภค
- 1.2.5 หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
- 1.2.6 หมวดเงินอุดหนุน
- 1.2.7 หมวดรายจ่ายอื่นๆ

2. เงินนอกงบประมาณ ได้แก่

2.1 เงินบำรุงการศึกษา

2.2 เงินบริจาคโดยมีวัตถุประสงค์

2.3 เงินบำรุงลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด

2.4 เงินโครงการอาหารกลางวัน

2.5 เงินอื่นๆ ที่กำหนดให้เป็นเงินนอกงบประมาณ

3. เงินรายได้แผ่นดิน หมายถึงเงินที่โรงเรียนรับไว้และจะต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามข้อกำหนดและไม่ให้ส่วนราชการนั้นๆนำไปใช้จ่ายหรือหักไว้เพื่อการใดๆ จำแนกได้ดังนี้

3.1 เงินค่าขายของเบ็ดเตล็ด

3.2 เงินค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ด

3.3 เงินค่าปรับอื่นๆ

3.4 เงินเหลือจ่ายปีเก่าส่งคืน

3.5 เงินชดใช้ค่าเสียหายจากการละเมิด

3.6 เงินรายได้เบ็ดเตล็ด

3.7 เงินค่าขายอาคารราชพัสดุและที่ดิน

สรุปได้ว่า ขอบข่ายของงานด้านงบประมาณ ปริมาณงานส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา เริ่มตั้งแต่ผู้บริหาร ครูเจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่พัสดุ และคณะกรรมการการเงินและพัสดุ ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษามีขอบข่ายในการมีส่วนร่วมในด้านของการกำหนดนโยบายการเงิน การบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาสัมพันธ์ ประสานงานในด้านการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่างๆ การระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาและร่วมประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน

2.3 การบริหารงานบุคคล

อุทัย นิรัญโต (2531 : 1) ได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารงานบุคคลไว้ว่า การบริหารงานบุคคล คือการปฏิบัติการเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือตัวเจ้าหน้าที่ในองค์การหนึ่ง นับตั้งแต่การสรรหาคนเข้าทำงาน การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การโอน การย้าย การฝึกอบรม การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การปกครองบังคับบัญชา การดำเนินการทางวินัย การให้พ้นจากงาน และการจ่ายบำเหน็จบำนาญเมื่อออกจากงานไปแล้ว

วิจิตร ศรีธำณ (2534 : 6) ได้สรุปสาระสำคัญของการบริหารงานบุคคลไว้ดังนี้ การบริหารงานบุคคลเป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้คนให้เหมาะกับงานตามวัตถุประสงค์และความต้องการของหน่วยงาน มีขอบข่ายกว้างขวาง ครอบคลุมตั้งแต่การแสวงหาและการเลือกสรรบุคลากรเข้าสู่หน่วยงานจนกระทั่งพ้นจากการปฏิบัติงาน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกัน

เป็นลูกโซ่ ตั้งแต่การวางนโยบาย การกำหนดแผนและความต้องการด้านบุคลากรจนถึงขั้นสุดท้ายที่การพ้นจากการปฏิบัติงานของบุคลากร

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคลากรหมายถึง การดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับบุคลากร ในองค์กร เริ่มตั้งแต่การวางนโยบายให้ได้บุคลากรเข้ามาร่วมในองค์กร การพัฒนา การบำรุงรักษา การกำหนดสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนตำแหน่ง การโอน การย้าย และการให้พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร

ขอบข่ายของการบริหารงานบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 20-21) ระบุถึงขอบข่ายภาระงานหลักของโรงเรียนกับการบริหารงานบุคคลไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1) การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ควรมีการจัดให้มีการปฐมนิเทศ จัดทำทะเบียนประวัติ 2) การพัฒนาและบำรุงรักษาบุคลากร ต้องบำรุงรักษาให้อยู่ปฏิบัติงานในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และอยู่ในหน่วยงานอย่างมีความสุข 3) การรักษาระเบียบวินัย ควรมีมาตรการให้บุคลากรได้ถือปฏิบัติเพื่อการรักษาระเบียบวินัย 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นภาระงานที่โรงเรียนต้องจัดทำด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมและโปร่งใสเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการพัฒนาคุณภาพงานของบุคลากร

ประเสริฐ เศรษฐพันธ์ (2542 : 12) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารงานบุคคลไว้ดังนี้

1. การวางแผนกำลังคน หรือการจัดอัตรากำลัง ได้แก่ การที่จะกำหนดว่าโรงเรียนมีความจำเป็นต้องใช้ครู หรือผู้ทำหน้าที่ต่างๆ เป็นจำนวนเท่าไร และจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร จึงจะสามารถให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปได้
2. การสรรหาหรือการรับสมัครบุคคลเข้าทำงาน ได้แก่การที่จะเสาะหาแหล่งบุคคลที่มีคุณสมบัติตามต้องการที่จะใช้ปฏิบัติงาน
3. การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน หมายถึงการใช้วิธีการต่างๆ เพื่อเลือกบุคคลที่คิดว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมที่สุด ที่จะมาปฏิบัติงานในโรงเรียน
4. การนำเข้าสู่งาน มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ต้องการให้ผู้เข้ามาใหม่ได้รู้จักกับงานและองค์ประกอบต่างๆของโรงเรียน เพื่อให้การปรับตัวของผู้เข้ามาทำงานใหม่เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว อันจะทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น
5. การประเมินบุคลากร หมายถึงการตรวจสอบและพิจารณาถึงผลงานที่ทำไปแล้ว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการที่จะปรับปรุงการทำงาน หรือเพื่อใช้เป็นรากฐานในการพิจารณาความดีความชอบ

6. การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การหาวิธีการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานอยู่ ได้รับความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น เช่น ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น มีวิธีการทำงานดีขึ้น
 7. การตอบแทนบุคลากร หมายถึงการจัดหาสิ่งตอบแทนการทำงานของผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นในรูปของวัตถุ เช่นเงิน หรือสิทธิบางอย่างก็ได้
 8. การสร้างความมั่นคงในการทำงานของบุคลากร หมายถึงการกำหนดมาตรฐาน เพื่อสร้างความรู้สึกมั่นคงในอาชีพให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น ความรู้สึกมั่นคงที่จะไม่ถูกกลั่นแกล้งจากผู้มีอำนาจในการปกครองบังคับบัญชา การกำหนดอายุการทำงาน เป็นต้น
 9. การปกครองบังคับบัญชา ผู้บริหารโรงเรียนย่อมมีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาบุคลากรในโรงเรียนทั้งหมดโดยตำแหน่ง คำว่าบังคับบัญชามักจะมีความหมายในเชิงการใช้อำนาจบังคับบัญชาให้ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ผู้บังคับบัญชาสั่งการลงมา ซึ่งก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่ได้เป็นความจริง แต่ผู้บังคับบัญชาที่ดีนั้นจะพยายามใช้อำนาจภายใน เช่น ความเชื่อถือศรัทธาที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีต่อผู้บังคับบัญชามากกว่าอำนาจภายนอก การสั่งงานก็เป็นเรื่องของความเข้าใจร่วมกันที่จะทำงานมากกว่าที่เป็นการกำหนดภาระหน้าที่ให้ทำ โดยไม่ต้องออกความคิดเห็นโต้แย้งแต่ประการใด การปกครองบังคับบัญชาในโรงเรียน ควรเน้นเป็นความสัมพันธ์ในเชิงสร้างสรรค์ ดูแลความทุกข์สุข สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
 10. การให้พ้นจากงาน เป็นกระบวนการบริหารบุคคลขั้นสุดท้าย เพราะเป็นการที่บุคลากรในหน่วยงานพ้นจากหน้าที่ไป หรือหมดสิทธิที่จะได้รับเงินเดือนนั้นๆ การพ้นจากงานอาจมาจากสาเหตุต่างๆกัน เช่น หน่วยงานเกิดภาวะขาดทุน ลดจำนวนคนล้นงาน มีการยุบเลิกหน่วยงาน ย่อย การทำงานหย่อนสมรรถภาพ คนทำงานขาดคุณสมบัติ หรือไม่ผ่านการทดลองปฏิบัติงาน หรือกระทำความผิด ซึ่งสาเหตุเหล่านี้อาจก่อให้เกิดกรณีการพ้นจากงานแตกต่างกันไป เช่น การลาออก การเกษียณอายุ ทุพพลภาพ ถึงแก่กรรม หรือถูกดำเนินการทางวินัย
- สรุป ในด้านการบริหารงานบุคคลนั้น หน้าที่หรือขอบข่ายงานส่วนใหญ่เป็นของผู้บริหารตามสายงาน แต่ในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ในอนาคตต้องมีบทบาทมากกว่าในปัจจุบันที่มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากร ร่วมประเมิณการปฏิบัติงานของบุคลากร การให้คำปรึกษาและสนับสนุนในการพัฒนาบุคลากร

2.4 การบริหารทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 64) การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการบริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใส่นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่าง

เหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก

พรธิดา บุญชู (2546 : 45) ได้ให้ความหมายของการบริหารทั่วไปว่า การบริหารทั่วไป เป็นงานหนึ่งที่สำคัญในการบริหารโรงเรียน โดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับงานธุรการ การจัดสำนักงาน การจัดประชุม งานสวัสดิการ งานประชาสัมพันธ์ และงานบริการ

สรุปได้ว่า งานบริหารทั่วไป หมายถึงงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบองค์กร มีการจัดทำนโยบาย ทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับราชการและความต้องการของชุมชน ซึ่งรวมงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องไว้ เช่น งานธุรการ งานกิจการนักเรียน งานจัดสภาพแวดล้อม งานประชาสัมพันธ์ และงานบริการ

ขอบข่ายของงานด้านงานบริหารทั่วไป

โครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา (2544 : 8) การบริหารทั่วไปประกอบด้วย การเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการการจัดระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษา การพัฒนานโยบายและการวางแผนการจัดบริการการศึกษา การส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม งานกิจการพิเศษ การประสานงานส่งเสริมและสนับสนุนส่วนราชการหน่วยจัดและสถานศึกษา การกิจการบริหารทั่วไปคือ

1. การบริการและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ เพื่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
2. การจัดระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารและจัดการเรียนการสอน
3. การส่งเสริมการจัดบริการการศึกษา
4. การส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
5. การดำเนินงานกิจการพิเศษในเขตพื้นที่และสถานศึกษา
6. การจัดการระบบประกันคุณภาพ

พรธิดา บุญชู (2546 : 45-51) กล่าวถึงงานบริหารทั่วไปในการจัดการศึกษาประกอบด้วยงานด้านข้อมูลสารสนเทศ การประชาสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร ในส่วนที่เกี่ยวข้องจะกล่าวถึง การวางแผนพัฒนาโรงเรียน และการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ การวางแผน เป็นภารกิจแรกของการบริหาร ถ้าได้มีการวางแผนที่ดีตั้งแต่ต้นย่อมจะส่งผลให้การปฏิบัติประสบความสำเร็จตามที่คาดหวัง เพราะประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ ส่วนการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น โรงเรียนจะมีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับชุมชนและท้องถิ่นมากที่สุดแล้ว โรงเรียนยังมีลักษณะเป็นสถาบันทางสังคมระดับท้องถิ่นอีกด้วย

ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการดำเนินการของโรงเรียนในทุกด้าน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 64) กล่าวถึงขอบข่ายของการบริหารทั่วดังนี้

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีและสารสนเทศ
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
8. การดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน
11. การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตาม

อริยาศัย

12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
13. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
15. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน

องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
17. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
18. งานบริการสาธารณะ

สรุป งานบริหารทั่วไปมีขอบข่ายของงาน ด้านการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายของทางราชการและความต้องการของท้องถิ่นโดยได้รับความเห็นชอบ แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับการระดมทรัพยากร รวมทั้งการปกครองดูแล บำรุงรักษาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลมีความสำคัญยิ่งในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม จึงต้องอาศัยผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาหลากหลายและเข้าใจการศึกษา มีความมุ่งมั่น มีเวลาที่จะอุทิศร่างกายแรงใจพัฒนาสถานศึกษาของชุมชนให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคม และประเทศชาติต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชน สังคม เข้มแข็ง ผลผลิตคือนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพ และส่งผลทำให้ประเทศชาติก้าวหน้า

บุญเชิด สุขอภิรมย์ (2544 : 24) กล่าวถึงความหมายของคำว่าคณะกรรมการสถานศึกษาว่า เดิมเคยเรียก กรรมการศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่มีการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2464 เป็นต้นมา ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการ 2 ประเภท คือ สภากรรมการจัดการ และกรรมการศึกษา มีหน้าที่ดูแลงบประมาณของโรงเรียนและเป็นผู้ช่วยนายอำเภอ เพื่อแบ่งเบาหน้าที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของนายอำเภอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 19-21) กล่าวถึงความหมายว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเองได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึงตัวแทนของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

สรุป กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เคยปรากฏมีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2464 โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษา แต่ยังคงเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเปลี่ยนชื่อเป็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และยังมีภารกิจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษามากขึ้น บทบาทหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. องค์ประกอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาทุกสถานศึกษา อย่างน้อยสถานศึกษาละเจ็ดคนและไม่เกินสิบห้าคนโดยมีองค์ประกอบของโครงสร้างและสัดส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ : 120)

1. ผู้แทนผู้ปกครอง หมายถึง ผู้แทนของผู้มีรายชื่อเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน
2. ผู้แทนครู หมายถึงผู้แทนของข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน
3. ผู้แทนองค์กรชุมชน หมายถึง ผู้แทนของชุมชน สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชนหรือกลุ่มบุคคลในรูปแบบอื่นใด ที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ และมีที่ตั้งอยู่ในเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน
4. ผู้แทนองค์กรท้องถิ่น หมายถึง ผู้แทนของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น จำนวนไม่เกินสองคน
5. ผู้แทนศิษย์เก่า หมายถึง ผู้แทนของสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่า หรือบุคคลที่เคยศึกษาจากสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน
6. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึงผู้นำทางศาสนาผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐอื่น เจ้าของหรือผู้บริหารสถานศึกษา จำนวนไม่เกินสี่คนให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง และให้คณะกรรมการสถานศึกษาเลือกกรรมการคนหนึ่งในข้อ 1, 3, 4, 5 และ 6 เป็นประธานและอีกคนหนึ่งเป็นรองประธาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 8 –13) องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดตามกฎหมายกระทรวงที่ประกาศใช้ใหม่เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2546 กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดคำจำกัดความ ดังนี้

ผู้ปกครอง หมายความว่า บิดามารดาหรือบิดาหรือมารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของนักเรียน และให้หมายความรวมถึงบุคคลที่นักเรียนอยู่ด้วยเป็นประจำ หรือที่นักเรียนอยู่รับใช้การงาน

ครู หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้าน การเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐ

สถานศึกษา หมายความว่า โรงเรียน วิทยาลัยหรือหน่วยงานการศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับงบประมาณจากรัฐแต่ละแห่ง ยกเว้นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและศูนย์การเรียนรู้

สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายความว่า สถานศึกษาที่มีนักเรียน ไม่เกินสามร้อยคน
สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายความว่าสถานศึกษาที่มีนักเรียนเกินกว่าสามร้อยคน

ขึ้นไป

องค์กรชุมชน หมายความว่า ชุมชนหรือองค์กรที่มีประชาชนรวมตัวกันไม่น้อยกว่าสิบห้าคน เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนโดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี มีผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับรอง และมีที่ตั้งแน่นอนอยู่ในท้องที่ตำบล หรือแขวงที่เป็นภูมิลำเนาของนักเรียนในสถานศึกษา หรือท้องที่ตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาดังอยู่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายความว่า องค์กรการบริหารส่วนจังหวัดเทศบาล องค์กรการบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งตามกฎหมาย ซึ่งสถานศึกษาดังอยู่

ศิษย์เก่า หมายความว่า ผู้ที่สถานศึกษารับรองว่าสำเร็จการศึกษาจากหรือเคยศึกษาในสถานศึกษานั้น

คณะกรรมการ หมายความว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง

กรรมการ หมายความว่า กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง

ผู้อำนวยการ หมายความว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่ละแห่ง

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษาดังอยู่

ในสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนเก้าคน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วย

- 1) ประธานกรรมการ
- 2) กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง จำนวนหนึ่งคน
- 3) กรรมการที่เป็นผู้แทนครู จำนวนหนึ่งคน
- 4) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวนหนึ่งคน
- 5) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนหนึ่งคน
- 6) กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า จำนวนหนึ่งคน
- 7) กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่จำนวนหนึ่งรูปหรือหนึ่งคนสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และจำนวนสองรูป หรือสองคนสำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่
- 8) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งคนสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และ

จำนวนหกคนสำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่

9) ผู้อำนวยการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ประธานกรรมการและกรรมการตามข้อ 2 (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้รับกระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ไม่เป็นคู่สัญญากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานั้น

2. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 10-16) ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. อำนาจหน้าที่ในการกำกับ หมายถึง การกำกับให้สถานศึกษาดำเนินงาน ด้านวิชาการ ระบบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. อำนาจในการส่งเสริม และสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง บริหารงานอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ศรัทธา เชื่อถือ ของประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น

3. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา อำนาจหน้าที่ในส่วนนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษากำหนด

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

จากอำนาจหน้าที่ที่กล่าวมาพอสรุปบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

1.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

1.2 ให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.3 รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ด้านงบประมาณ

2.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา

2.2 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงิน และการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษาหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับเรื่องนี้ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

ปฏิบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ด้านการบริหารทั่วไป

4.1 ให้ความเห็น เสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งความต้องการของชุมชน และ ท้องถิ่น

4.2 รับทราบ ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการชุมชน และท้องถิ่น และรายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อสถานศึกษาไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

4.3 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมายระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

4.4 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ฯลฯ ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

4.5 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น

4.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในกรณีที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นว่าการดำเนินงานของสถานศึกษา ไม่สอดคล้องหรือไม่ปฏิบัติตาม กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์ นโยบาย ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอความเห็นดังกล่าวให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ เพื่อพิจารณาสั่งการให้สถานศึกษาปฏิบัติให้เป็นตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ต่อไป

สรุป จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าว คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอาจมีส่วนร่วม กับสถานศึกษาในกระบวนการ และขั้นตอนต่างๆ ในกิจการของสถานศึกษา โดยร่วมรับรู้ ร่วมทำ ร่วมรับผล และร่วมประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการเครือข่าย ผู้ปกครอง สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า องค์กรชุมชน และองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง และควรประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ให้สาธารณชนทราบว่าได้ช่วยกันเสริมและพัฒนาอย่างไร เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนตามความมุ่งหวังของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ

สุนทร ขอบทำดี (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง พบว่า คณะกรรมการศึกษาส่วนใหญ่ร่วมในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีส่วนร่วมในการประชุมผู้ปกครอง ประสานงานให้มีการเผยแพร่ข่าวสารในที่ชุมชนและขอความร่วมมือให้ผู้ปกครองมาเยี่ยมโรงเรียน โดยร่วมกิจกรรมของโรงเรียนด้านการให้บริการแก่ชุมชน มีส่วนร่วมเสนอแนะและประสานงานให้โรงเรียนร่วมกับหน่วยงานอื่น ให้บริการความรู้แก่ประชาชนที่โรงเรียน และแสวงหาความช่วยเหลือจากชุมชนนำมาปรับปรุงอาคารสถานที่ให้บริการชุมชน ในด้านการร่วมกิจกรรมกับชุมชน มีบทบาทขอความร่วมมือให้โรงเรียนจัดกิจกรรมประเพณีของท้องถิ่น ให้

ครูนักเรียนร่วมพัฒนาชุมชน และสนับสนุนให้โรงเรียนจัดกิจกรรมร่วมกับประชาชน ในด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน มีบทบาทขอความร่วมมือประชาชนร่วมกิจกรรมวันสำคัญที่โรงเรียน ช่วยพัฒนาโรงเรียนด้วยแรงงานช่างก่อสร้าง และวิทยากรซึ่งยังมีน้อย และแสวงหาความช่วยเหลือให้นักเรียนจากชุมชน โดยจัดอาหารกลางวัน ทุนนักเรียน และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น มีบทบาทแสวงหาความช่วยเหลือจากประชาชน นำมาสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มโรงเรียนในการแข่งขัน กีฬา งานวันเด็ก เข้าค่ายพักแรม จากกลุ่มบุคคลศิษย์เก่าจัดตั้งกองทุน มูลนิธิเพื่อพัฒนาโรงเรียน และให้ข้อมูลและการให้บริการของโรงเรียนแก่หน่วยงานอื่น คือ วัด สถานีนามัย สภาตำบล

อุษา ภูมิ (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความร่วมมือระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนมิถุนายน 2533 – เดือน มีนาคม 2534 สรุปผลวิจัยว่าลักษณะของชุมชนมีส่วนกำหนดความร่วมมือในการทำกิจกรรมกับโรงเรียนประถมศึกษา คือชุมชนเกษตรกรรมให้ความร่วมมือมากกว่าชุมชนอุตสาหกรรม จากการวิจัยภาคสนามพบว่า ลักษณะของชุมชนอุตสาหกรรมนั้น อาชีพเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งมีความสัมพันธ์กับระดับความร่วมมือในการทำกิจกรรม เพราะชุมชนอุตสาหกรรมต้องทำงานในโรงงานจึงไม่มีโอกาสเพียงพอที่จะร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนประถมศึกษา แต่ให้ความร่วมมือ ในรูปอื่น เช่น การบริจาคเงิน สิ่งของ และที่สำคัญ ความสัมพันธ์ ระหว่างครู และผู้คนในชุมชน ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความร่วมมือ

กิตติ คันธา (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่า อายุ ระดับการศึกษา ขนาดครอบครัว รายได้ และความคิดเห็นของกรรมการไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมส่วนการเป็นสมาชิกกลุ่มสังคมกับการได้รับการฝึกอบรมไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทแต่มีความสัมพันธ์กับความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท กรรมการที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท จะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท ส่วนปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาชนบท ได้แก่ กรรมการไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในหน้าที่ ขาดแคลนคู่มือในการปฏิบัติงานและไม่ได้รับการฝึกอบรมงานด้านพัฒนาชนบทอย่างต่อเนื่อง

นวิวรรณ พรหมชุม และคณะ (2537 : ก – ค) ทำการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนจังหวัดขอนแก่นพบว่ากรรมการศึกษาไม่มีลักษณะเป็นตัวแทนของคนในชุมชนทั้งเพศ อายุ และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม สำหรับปัญหาในการมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาส่วนใหญ่ คือ ขาดความรู้

เกี่ยวกับงานและบทบาทของตนเอง ไม่มีเวลาพอ และถูกขอบริจาคทรัพย์สินของ ส่วนปัญหาของ กรรมการการศึกษาเกือบครึ่งหนึ่งคือ ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้โอกาสในการมีส่วนร่วมและขาดความร่วมมือ จากประชาชนไปติดต่อก

บุญเชื้อ เหล่าชัย (2538 : 96) ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นที่น่าสนใจ ประเด็นหนึ่งก็คือ การประชาสัมพันธ์ซึ่งทางโรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความ สำคัญของการพัฒนาและสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนจัดอบรมหรือหาวิธีการจะพัฒนาจิตใจของ ประชาชน และครูควรสร้างมนุษยสัมพันธ์กับประชาชนให้มากขึ้น

ทัศนาศ แสงศักดิ์ (2539 : 140 – 141) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมี ส่วนร่วมในการฝึกอาชีพพระยะสัน ช่างอุตสาหกรรม กรมอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบเรื่องที่ควรมี ส่วนร่วมเกี่ยวกับกระบวนการบริหารและกิจกรรม 5 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผนอาชีพ 2) การ ประสานงานการฝึกอาชีพ 3) การติดตามงานจัดฝึกอาชีพ 4) การประเมินผลจัดฝึกอาชีพ และ 5) การรายงานจัดฝึกอาชีพ สำหรับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพพระยะสันควร จะร่วมมือกันทุกฝ่ายอย่างหลากหลายระหว่างสถานประกอบการ หน่วยงานราชการ สมาคม องค์กร สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่น ฯลฯ และรัฐควรส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการ พัฒนาอาชีวศึกษาให้มากขึ้น

ฐาติ พ่วงสมจิตร (2541 : 266) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและ บังคับ ที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าคนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากที่สุด คือ กลุ่ม กรรมการการศึกษา หรือกลุ่มกรรมการโรงเรียนโดยชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารทรัพย์สิน และ วัสดุสิ่งของมากที่สุด สำหรับวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมนั้น เมื่อ โรงเรียนมีกิจกรรมสำคัญ และร้องขอความร่วมมือแล้วชุมชนจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี สำหรับ ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของ ชุมชนกับโรงเรียนนั้นก็มีปัจจัย ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคมวัฒนธรรม และเทคโนโลยี ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ประวัติความเป็นมา ลักษณะและองค์ประกอบของชุมชนและคุณลักษณะของบุคคลในชุมชน ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนด้านอื่นๆ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 95 – 100) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียน พบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมมี 2 กลุ่ม ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการการศึกษา และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน

1. ปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการการศึกษาที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ อายุของ

กรรมการ การไม่มีเวลาว่าง การไม่มีถิ่นกำเนิดในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ การไม่มีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่

2. ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่

2.1 ด้านบุคลากรของโรงเรียน พบว่าอุปสรรคของการมีส่วนร่วมเกิดจากผู้บริหารขาดคุณลักษณะบางประการ เช่น ด้านความเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ ซึ่งโดยทั่วไปผู้บริหารจะนั่งทำงานอยู่ในห้องส่วนตัว ผู้ปกครองเข้าพบยาก บางคนมีท่าทางวางตัวทำให้บรรยากาศไม่เป็นแบบกันเอง และการไม่เป็นคนในท้องถิ่นโดยกำเนิด ความผูกพันในชุมชนย่อมไม่แน่นแฟ้น

2.2 ด้านการปฏิบัติของโรงเรียน พบว่าจะมีปัญหาอยู่ในกรณีที่ ไม่มีการจัดประชุมปฐมนิเทศกรรมการสถานศึกษาให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษา และเคารพในภูมิปัญญาชาวบ้าน การไม่ส่งบุคลากรไปร่วมงานในชุมชน การเรียกประชุมกรรมการในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม โรงเรียนปฏิบัติงานทางด้านการเงินไม่โปร่งใส โรงเรียนไม่สร้างความพึงพอใจในด้านวิชาการและชื่อเสียงของโรงเรียน

วุฒิ สุวรรณรังสี (2541 : 70-73) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ เรื่อง การปฏิบัติตามบทบาทคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี พบว่าการปฏิบัติตามบทบาทคณะกรรมการโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากขาดความเข้าใจในรายละเอียดของระเบียบ และคณะกรรมการส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการอบรมชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนมากที่สุดได้แก่ ร่วมใช้แรงงานในการทำกิจกรรมของโรงเรียน รองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ และการมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ประสานงานให้ชุมชนเข้ามาพัฒนาโรงเรียน

สัมพันธ์ อุปรา (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ในส่วนของคณะกรรมการโรงเรียน พบว่า ปัญหาที่สำคัญคือ เมื่อมีการประชุม คณะกรรมการโรงเรียนมักไม่แสดงความคิดเห็น ส่วนใหญ่จะคล้อยตามประธานในที่ประชุม ข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ โรงเรียนต้องยอมรับในความสามารถในการตัดสินใจของคณะกรรมการโรงเรียนมากขึ้น

พรทิพย์ เกาวิสุวรรณ (2543 : 95) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมในการประชุมร่วมแสดงความคิดเห็น และสำหรับความต้องการที่จะให้องค์กรในชุมชน หมู่บ้าน ตำบล ช่วยเหลือในการจัดการศึกษานั้น คือต้องการให้ชุมชนสนับสนุนด้านงบประมาณ แรงงาน วัสดุ เสียสละเวลา มีความสามัคคีกันร่วมมือ

กับทางโรงเรียนในทุกเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือปัญหาเชิงบริหารจัดการที่ดี การไม่ยอมรับปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เข้ากับยุคสมัย การขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ขาดการมีวิญญานของผู้เสียสละทั้งครูและคณะกรรมการโรงเรียน

สาคร คุณชื่น (2543 : 84) ได้วิจัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียน มีความรู้ มีความเข้าใจ ความสามารถในการเสนอความคิดริเริ่มในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นอย่างดี ปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนคือขาดงบประมาณ ปรากฏท้องถิ่นมีน้อย โรงเรียนขาดความพร้อมในด้านเวลาเรียน บุคลากร อาคารสถานที่ และขาดการตระหนักถึงความสำคัญในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

อนันต์ หวะสุวรรณ (2545 : ง) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในภาพรวมทุกชั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจำแนกตามประเภทของกรรมการ พบว่า กรรมการกลุ่มผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชนและผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้แทนกลุ่มครูและผู้บริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบันและไม่เป็นระบบเป็นปัญหาที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นว่าอยู่ในระดับมาก

ฐาติ บุญสม (2546 : 88) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวิเศษชัยชาญ ผลการวิจัยพบว่าหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง น่าจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนหนึ่งได้เห็นความสำคัญของการศึกษา และมีความต้องการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีคุณภาพ

พริดา บุญชู (2546 : 77 – 84) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดนครนายกในด้านงานวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป สรุปได้ดังนี้

1. ด้านงานวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมรับรู้การรายงานผลการจัดการศึกษาเมื่อสิ้นปีการศึกษา มากที่สุด มีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียน และมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทางวิชาการของโรงเรียนตามลำดับ

2. ด้านงบประมาณ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสนับสนุนในการจัดการศึกษา มากที่สุด มีส่วนร่วมกำหนดแผนงานในการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา และประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน

3. ด้านการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากที่สุด มีส่วนร่วมประเมินการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียน และให้ความเห็นชอบในแผนพัฒนาบุคลากรและส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องตามลำดับ

4. ด้านบริหารงานทั่วไป คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมากที่สุด พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติงานประจำปี และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนสู่ชุมชน

ผู้บริหารโรงเรียนมีความตื่นตัวในเรื่องการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หลังจากที่เกิดทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ผู้บริหารจึงได้มีการประชาสัมพันธ์การให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเชิญประชุมชี้แจง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ดีต่อกัน ความมีมนุษยสัมพันธ์เป็นกันเอง ผลงานด้านการเรียนการสอน ผลงานนักเรียน การเข้าใจสภาพของคนในชุมชนนั้นอย่างแท้จริง

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการดำเนินการปรับปรุง เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและมีปัญหาน้อยลง ดังนี้

1. ด้านงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมศึกษาความต้องการของท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตร เข้ามามีส่วนร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้น และเข้ามามีส่วนร่วมประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2. ด้านงบประมาณ ผู้บริหารโรงเรียนควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบการใช้งบประมาณประจำปีของโรงเรียน มีส่วนร่วมกำกับ ติดตาม ให้โรงเรียนใช้งบประมาณให้เป็นไปตามแผนของโรงเรียน และเข้ามามีส่วนร่วมประเมินคุณภาพการใช้งบประมาณของโรงเรียน

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารโรงเรียนควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน และมีส่วนร่วมวางแผนในการสนับสนุนพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน

4. ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารโรงเรียนควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม การดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน เข้ามาให้ความช่วยเหลือการดำเนินการในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในเขตบริการของโรงเรียน และเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายและจัดทำแผนในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

สมิท (อำนาจ ประสาททอง.2537 : 38 ; อ้างอิงจาก Smith.1971 : 2377-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของตัวแทนประชาชนในการวางแผนและพัฒนาการศึกษาในรัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า

1. คณะกรรมการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและประชาชน มีความต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ

2. คณะกรรมการศึกษาและประชาชนไม่เห็นด้วยที่โรงเรียนดำเนินการโดยไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมรับรู้

3. คณะกรรมการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนเห็นตรงกันว่าโรงเรียนจะเจริญก้าวหน้าขึ้นกว่าเดิม หากเปิดโอกาสให้คณะกรรมการการศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน

เทคา (Tekaa. 1989) ได้วิจัยทัศนะของชุมชน ในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชาวอินเดียนในแคนาดา พบว่า การมีส่วนร่วมจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของการศึกษาได้นั้น ผู้บริหาร จะต้องมีบทบาทช่วยส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และ โครงการทางด้านการศึกษามีแนวโน้มว่าจะประสบความสำเร็จในชุมชนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาหลักสูตร

ที่สนองต่อความต้องการของชุมชน จะมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ และเมื่อประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในการจัดการศึกษา จะทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จได้

ชาโพสกา (Shaposka 1997 : 101 – 102) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในชุมชน สถานภาพทางเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตในโรงเรียน กรณีศึกษาในกลุ่มโรงเรียนในสวนการศึกษาโมเนเวลล์ โดยศึกษาชุมชนที่มีโรงเรียน 4 ชุมชน อันมีลักษณะพิเศษ คือ 1) ชุมชนที่มีสภาพเศรษฐกิจอยู่ในระดับดี และมีความร่วมมือจากชุมชนสูง 2) ชุมชนที่มีสภาพทางเศรษฐกิจสูง แต่ความร่วมมือกับชุมชนต่ำ 3) สภาพทางเศรษฐกิจต่ำแต่ความร่วมมือทางสังคมสูง 4) สภาพทางเศรษฐกิจต่ำและความร่วมมือทางสังคมต่ำ ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างทางครอบครัว สถานะทางเศรษฐกิจและเชื้อชาติอาจสะท้อนให้เห็นถึงระดับความร่วมมือของชุมชนที่มีให้โรงเรียน โดยมีลักษณะที่เด่นชัด คือ กลุ่มโรงเรียนที่มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนสูงจะมีความร่วมมือต่อชุมชนน้อย แต่กลุ่มโรงเรียนที่มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนต่ำ จะมีความร่วมมือต่อชุมชนสูง ลักษณะดังกล่าวคือ 1) ความสัมพันธ์ในทางบวกกับชุมชน 2) มีความร่วมมือกับเอกชน ภาคเอกชนที่มีอิทธิพลต่อบรรยากาศและคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งจัดหาบุคลากรและงบประมาณให้กลุ่มโรงเรียนด้วย 3) มีความกระตือรือร้นในการเรียนการสอน 4) มีคณะกรรมการโรงเรียนที่มีความคล่องแคล่วฉับไว

แมคดาแนล (Mcdaniel. 1999 : Abstract) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่าการศึกษสามารถตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดของตนเองได้ ในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชนและโรงเรียน สำหรับการจัดการศึกษาที่ไม่มุ่งหวังกำไรโดยเฉพาะการจัดการศึกษาของรัฐบาล สถานศึกษา ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในพื้นที่ยากจนมีนักเรียนจำนวนน้อยและมีอัตราการออกกลางคันสูงเป็นพิเศษ การร่วมจัดการศึกษาของชุมชนและโรงเรียนในด้านหลักสูตรที่ท้าทายความสามารถและประสบการณ์โดยวัดแนวความคิดของตัวเองก่อนและหลังการบริหารพบว่า นักเรียนมีผลคะแนนต่ำ

เจนนิง (Jenning. อ้างถึงใน จิราพร ตั้งสุวรรณ.2546 : 45) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของกรรมการศึกษาของโรงเรียนในรัฐอาร์ิโซนา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า กรรมการศึกษามีความรู้ด้านระบบการบริหารของโรงเรียนไม่พอ เช่น ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารการเงิน งบประมาณ และขาดเหตุผลที่ดีในการตัดสินใจ จึงทำให้การประชุมกำหนดนโยบายไม่ประสบผลสำเร็จ การจัดการศึกษาของท้องถิ่นไม่พัฒนาเท่าที่ควร

เดอบา ไมเรตสกี (Debra Miretzky. 2004 : Abstract) ศึกษาความต้องการในการสื่อสารของโรงเรียนของรัฐต่อทัศนคติความสัมพันธ์ของครูและผู้ปกครอง พบว่า แนวโน้มบทบาทของผู้ปกครองที่เคยเป็นเพียงผู้มาเยี่ยมโรงเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความสำเร็จนั้นยังต้อง

ยอมรับถึงความสำคัญของการพูดคุยระหว่างผู้ปกครองและครูด้วย เพื่อสนับสนุนความเสมอภาคในชุมชน ทำให้เกิดการส่งเสริมในโรงเรียนมีความก้าวหน้ามากขึ้น เช่น มีการสัมมนา การสำรวจข้อมูล การอภิปรายกลุ่ม ซึ่งทราบปัญหาโดยตรง เช่น เงินทุนในโรงเรียน การสื่อสาร ความน่าเชื่อถือ ความร่วมมือทั้งสองฝ่าย และจุดมุ่งหมายที่จะร่วมมือกัน ซึ่งทั้งหมดจะช่วยสะท้อนให้เห็นความต้องการของโรงเรียน และชุมชน เพื่อร่วมมือกันวางโครงสร้างเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเด็กในปกครองอย่างมีแบบแผน

ชา ดอง ชุน (Cha Dongchun, 2003 : 344) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศเกาหลี พบว่า กระบวนการตัดสินใจในโรงเรียนสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของอำนาจ รวมทั้งโครงสร้างขององค์กร เสียงของข้าราชการและบุคคลสำคัญในท้องถิ่นมีน้ำหนักมากกว่าก็จริงแต่ผลที่เกิดขึ้นไม่ได้มาจากกลุ่มบุคคลสำคัญเท่านั้น อาจมีผลอย่างมากมาจากการตัดสินใจของสมาชิกที่อยู่ในโรงเรียน ทำให้โรงเรียนมีอิสระในการปกครอง ตนเองมากขึ้น

สรุป จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ศึกษาส่วนใหญ่จะเห็นว่าบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนมีความสำคัญในการให้ความร่วมมือ สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ร่วมบริหารจัดการในด้านต่างๆ เพื่อให้โรงเรียนเป็นที่รู้จักและเกิดคุณภาพที่ตัวนักเรียน โดยคณะกรรมการและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน เช่น การวางแผน การจัดหาทรัพยากร ภูมิปัญญา การสื่อสารประชาสัมพันธ์ และการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในงาน 4 ด้านของคณะกรรมการสถานศึกษาตามกรอบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 คือ การบริหารด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 228 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มผู้รับ 45 คน กลุ่มผู้ให้ 183 คน จาก จำนวน 18 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 144 คน โดยมีกลุ่มผู้รับ 36 คน กลุ่มผู้ให้ 108 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ ตารางกำหนดขนาดของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 607-610) รายละเอียดดัง ตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน

ชื่อโรงเรียน	จำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน									รวม ทั้งสิ้น
	จำนวน ประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง								
		กลุ่มผู้รับ		กลุ่มผู้ให้						
		ผู้บริหาร	ครู	ผู้ ปกครอง	องค์กร ชุมชน	องค์กร ท้องถิ่น	ศิษย์ เก่า	ผู้แทน ศาสนา	ผู้ทรง คุณวุฒิ	
ชุมชนวัดสาขลา	15	1	1	1	1	1	1	1	1	8
วัดไตรมิตรวราราม	15	1	1	1	1	1	1	1	1	8
วัดแหลมฟ้าผ่า	15	1	1	1	1	1	1	1	1	8
วัดศรีคงคาราม	9	1	1	1	1	1	1	1	1	8
บ้านขุนสมุทร	9	1	1	1	1	1	1	1	1	8
ป้อมพระจุลจอมเกล้า	15	1	1	1	1	1	1	1	1	8
บ้านขุนสมุทรไทย	9	1	1	1	1	1	1	1	1	8
วัดคู่สุว้าง	9	1	1	1	1	1	1	1	1	8
วัดใหญ่	15	1	1	1	1	1	1	1	1	8
วัดแค	9	1	1	1	1	1	1	1	1	8
วัดคลองสวน	15	1	1	1	1	1	1	1	1	8
อนุบาลพระสมุทรเจดีย์	15	1	1	1	1	1	1	1	1	8
คลองนาเกลือน้อย	15	1	1	1	1	1	1	1	1	8
คลองสองพี่น้อง	15	1	1	1	1	1	1	1	1	8
วัดคลองมอญ	9	1	1	1	1	1	1	1	1	8
ศาลาสหทัยราษฎร์	9	1	1	1	1	1	1	1	1	8
ป้อมนาคราชฯ	15	1	1	1	1	1	1	1	1	8
มัสยิดวัดใหม่สมุทรกิจ	15	1	1	1	1	1	1	1	1	8
รวม	228	18	18	18	18	18	18	18	18	144
รวมแต่ละกลุ่ม		36		108						144

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในงานทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป แต่ละด้านเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย (Mean) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึงสภาพการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึงสภาพการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึงสภาพการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึงสภาพการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึงสภาพการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในงานทั้ง 4 ด้าน คือ 1) งานด้านวิชาการ 2) งานด้านงบประมาณ 3) งานด้านบริหารงานบุคคล 4) งานด้านการบริหารทั่วไป ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา ทฤษฎีการมีส่วนร่วม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับความต้องการและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย นิยามปฏิบัติการ แยกประเด็นด้านต่างๆ ได้แก่
 - 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป
3. สร้างเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมนิยามศัพท์และกรอบความคิดที่กำหนดไว้
4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (รายละเอียดในภาคผนวก ข) เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงพิสัยและให้คำแนะนำต่างๆ นำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แบบสอบถามมีความชัดเจน ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในอำเภอพระประแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 25 คน ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach อ้างอิงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 125) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและรับคืนด้วยตนเอง จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป จำนวน 144 ฉบับ
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 144 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และตรวจสอบความสมบูรณ์ของการกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม ทุกฉบับ ก่อนนำไปวิเคราะห์ตามขั้นตอนทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่า ร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ และร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียน

ตอนที่ 3 แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยตัวแปร เพศ อายุ ภูมิภาค การศึกษา อาชีพ รายได้ ประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการ ตำแหน่งที่เข้าร่วม และวิธีการเข้าร่วม

ตารางที่ 2 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไป		จำนวน			ร้อยละ
		ผู้รับ	ผู้ให้	รวม	
เพศ	ชาย	15	89	104	72.20
	หญิง	21	19	40	27.80
	รวม	36	108	144	100.00
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	-	3	3	2.10
	30 – 39 ปี	-	15	15	10.40
	40 – 49 ปี	18	38	56	38.90
	50 – 59 ปี	18	28	46	31.90
	60 ปี ขึ้นไป	-	24	24	16.70
	รวม	36	108	144	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพทั่วไป		จำนวน			ร้อยละ
		ผู้รับ	ผู้ให้	รวม	
วุฒิการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	71	71	49.30
	ปริญญาตรี	21	34	55	38.20
	สูงกว่าปริญญาตรี	15	3	18	12.50
	รวม	36	108	144	100.00
อาชีพ	รับราชการ	36	20	56	38.90
	พนักงานบริษัท/ห้างร้าน	-	4	4	2.80
	รับจ้าง	-	16	16	11.10
	ธุรกิจส่วนตัว	-	32	32	22.20
	อื่นๆ	-	36	36	25.00
	รวม	36	108	144	100.00
รายได้ต่อเดือน	ต่ำกว่า 5,000. บาท	-	23	23	16.00
	5,000 – 10,000 บาท	-	26	26	18.10
	10,001 – 20,000 บาท	5	28	33	22.90
	มากกว่า 20,000 บาท	31	31	62	43.10
	รวม	36	108	144	100.00
ประสบการณ์ในการ เป็นคณะกรรมการ สถานศึกษา	1 ปี	-	12	12	8.30
	2 ปี	5	41	46	31.90
	3 ปี	6	9	15	10.40
	4 ปี	3	6	9	6.30
	5 ปีขึ้นไป	22	40	62	43.10
	รวม	36	108	144	100.00

อน
31.2
09/100

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

00211699

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพทั่วไป		จำนวน			ร้อยละ
		ผู้รับ	ผู้ให้	รวม	
ร่วมเป็นคณะกรรมการ สถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในตำแหน่ง ตัวแทน	ผู้บริหาร	18	-	18	12.50
	ครู	18	-	18	12.50
	ผู้ปกครอง	-	18	18	12.50
	องค์กรชุมชน	-	18	18	12.50
	องค์กรปกครองท้องถิ่น	-	18	18	12.50
	ศิษย์เก่า	-	18	18	12.50
	พระสงฆ์/องค์กรศาสนา	-	18	18	12.50
	ผู้ทรงคุณวุฒิ/ประธาน	-	18	18	12.50
	รวม	36	108	144	100.00
เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโดย	สมัครรับการคัดเลือก	-	22	22	15.30
	มีผู้เสนอชื่อเพื่อคัดเลือก	6	49	55	38.20
	ได้รับการแต่งตั้ง	30	28	58	40.30
	อื่นๆ	-	9	9	6.30
	รวม	36	108	144	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 72.20) มีอายุอยู่ระหว่าง 40 – 49 ปี (ร้อยละ 38.90) มีวุฒิการศึกษาดำรงว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 49.30) มีอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 38.90) มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท (ร้อยละ 43.10) มีประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา 5 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 43.10) และเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโดยได้รับการแต่งตั้ง (ร้อยละ 40.30)

ตอนที่2 สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและเป็นรายด้านโดยแบ่งกลุ่มผู้รับและผู้ให้ ซึ่งประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนทั้งสี่ด้าน ของกลุ่มผู้รับ กลุ่มผู้ให้ และในกลุ่มรวม

สภาพการมีส่วนร่วม	รวม (N = 144)			ผู้รับ (N = 36)			ผู้รับ (N = 36)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านวิชาการ	3.37	0.98	ปานกลาง	4.36	0.62	มาก	3.04	0.85	ปานกลาง
2. ด้านงบประมาณ	3.44	0.95	ปานกลาง	4.19	0.92	มาก	3.20	0.82	ปานกลาง
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.20	1.08	ปานกลาง	3.96	0.84	มาก	2.91	0.95	ปานกลาง
4. ด้านการบริหารทั่วไป	3.52	1.06	มาก	4.27	0.72	มาก	3.17	0.88	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.38	1.01	ปานกลาง	4.19	0.77	มาก	3.08	0.87	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนทั้งสี่ด้าน ในภาพรวมด้านการบริหารทั่วไปมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.52$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.44$) ด้านวิชาการ ($\bar{X} = 3.37$) และด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 3.20$) ในกลุ่มผู้รับอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดด้านการบริหารงานบุคคล

($\bar{X} = 3.96$) ในกลุ่มผู้ให้อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.20$) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 2.91$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ

สภาพการมีส่วนร่วม	รวม (N = 144)			ผู้รับ (N = 36)			ผู้ให้ (N = 108)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน	3.35	1.07	ปานกลาง	4.39	0.73	มาก	2.97	0.95	ปานกลาง
2. มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้น	3.43	1.13	ปานกลาง	4.50	0.70	มาก	3.08	1.02	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมศึกษาความต้องการของท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตร	3.39	1.07	ปานกลาง	4.33	0.79	มาก	3.08	0.94	ปานกลาง
4. มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อเทคโนโลยีหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียน	3.37	1.07	ปานกลาง	4.33	0.68	มาก	3.05	0.98	ปานกลาง
5. มีส่วนร่วมวางแผนในการจัดหาหนังสือและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน	3.29	1.12	ปานกลาง	4.31	0.82	มาก	2.95	1.00	ปานกลาง
6. มีส่วนร่วมในการจัดหาหรือเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่นักเรียน	3.27	1.13	ปานกลาง	4.22	0.78	มาก	2.96	1.04	ปานกลาง
7. มีส่วนร่วมประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนและร่วมรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอก	3.51	1.09	มาก	4.44	0.84	มาก	3.19	0.98	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.37	0.98	ปานกลาง	4.36	0.62	มาก	3.04	0.85	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่าสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านงานวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) ในภาพรวมของผู้รับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) ส่วนภาพรวมของผู้ให้อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$)

เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อรายการ พบว่า มีส่วนร่วมประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนและร่วมรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.51$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้น ($\bar{X} = 3.43$) อยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมในการจัดหาหรือเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่นักเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.27$) อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านผู้รับอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมา มีส่วนร่วมประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนและร่วมรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอก ($\bar{X} = 4.44$) มีส่วนร่วมในการจัดหาหรือเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่นักเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) อยู่ในระดับมาก

ด้านผู้ให้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกรายข้อ มีส่วนร่วมประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนและร่วมรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.19$) รองลงมา มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้น ($\bar{X} = 3.08$) และมีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดหาหนังสือและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.95$) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านงบประมาณ

สภาพการมีส่วนร่วม	รวม (N = 144)			ผู้รับ (N = 36)			ผู้ให้ (N = 108)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีส่วนร่วมในการวางแผนในการใช้งบประมาณของโรงเรียน	3.29	1.21	ปานกลาง	4.17	1.25	มาก	3.01	1.04	ปานกลาง
2. มีส่วนร่วมกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรต่างๆทั้งภายในและภายนอก	3.43	1.06	ปานกลาง	4.22	1.07	มาก	3.14	0.90	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมประสานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับความร่วมมือด้านงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน	3.52	1.05	มาก	4.33	0.89	มาก	3.28	0.95	ปานกลาง
4. มีส่วนร่วมเสนอข้อคิดเห็นในการพิจารณาการใช้งบประมาณของโรงเรียน	3.38	1.13	ปานกลาง	4.19	1.00	มาก	3.09	1.04	ปานกลาง
5. มีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสนับสนุนในการจัดการศึกษา	3.62	0.98	มาก	4.28	0.78	มาก	3.40	0.95	ปานกลาง
6. มีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สินและสิ่งของเพื่อเป็นปัจจัยในการบริหารโรงเรียน	3.57	0.93	มาก	4.00	1.10	มาก	3.42	0.82	ปานกลาง
7. มีส่วนร่วมประเมินผลการใช้งบประมาณของโรงเรียน	3.31	1.14	มาก	4.17	0.88	มาก	3.04	1.07	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.44	0.95	ปานกลาง	4.19	0.92	มาก	3.20	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านงบประมาณในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) ในภาพรวมของผู้รับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) ส่วนภาพรวมของผู้ให้อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$)

เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อรายการ พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 รายข้อ ได้แก่ มีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสนับสนุนในการจัดการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.62$) รองลงมา มีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สินและสิ่งของเพื่อเป็นปัจจัยในการบริหารโรงเรียน ($\bar{X} = 3.57$) มีส่วนร่วมประสานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับความร่วมมือด้านงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 3.52$) และมีส่วนร่วมในการวางแผนในการใช้งบประมาณของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.29$) อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านผู้รับอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ มีส่วนร่วมประสานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับความร่วมมือด้านงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมา มีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสนับสนุนในการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.28$) และมีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สินและสิ่งของเพื่อเป็นปัจจัยในการบริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก

ด้านผู้ให้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกรายข้อ มีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สินและสิ่งของเพื่อเป็นปัจจัยในการบริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.42$) รองลงมา มีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสนับสนุนในการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.40$) และมีส่วนร่วมในการวางแผนในการใช้งบประมาณของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.01$) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานบุคคล

สภาพการมีส่วนร่วม	รวม (N = 144)			ผู้รับ (N = 36)			ผู้ให้ (N = 108)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีส่วนร่วมวางแผนในการสรรหาบุคลากรของโรงเรียน	2.99	1.13	ปานกลาง	3.67	1.12	มาก	2.76	1.05	ปานกลาง
2. มีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน	3.31	1.13	ปานกลาง	4.17	0.85	มาก	2.99	1.08	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่บุคลากร	3.28	1.14	ปานกลาง	4.03	0.81	มาก	3.03	1.13	ปานกลาง
4. มีส่วนร่วมสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร	3.31	2.15	ปานกลาง	4.00	0.86	มาก	2.84	1.09	ปานกลาง
5. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถของบุคลากร	3.25	1.12	ปานกลาง	4.06	0.86	มาก	2.99	1.06	ปานกลาง
6. มีส่วนร่วมในการจัดหาวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน	3.27	1.11	ปานกลาง	4.03	1.00	มาก	3.02	1.03	ปานกลาง
7. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร	3.00	1.13	ปานกลาง	3.78	1.10	มาก	2.73	1.02	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.20	1.08	ปานกลาง	3.96	0.84	มาก	2.91	0.95	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่าสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) ในภาพรวมของผู้รับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) ส่วนภาพรวมของผู้ให้อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$)

เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อรายการ พบว่ามีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน และมีส่วนร่วมสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{X} = 3.31$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ($\bar{X} = 3.00$) อยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมวางแผน ในการสรรหาบุคลากรของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.99$) อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านผู้รับอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ มีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถของบุคลากร ($\bar{X} = 4.06$) และมีส่วนร่วมวางแผนในการสรรหาบุคลากรของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.67$) อยู่ในระดับมาก

ด้านผู้ให้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกรายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่บุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.03$) รองลงมามีส่วนร่วมในการจัดหาวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.02$) และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.73$) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารทั่วไป

สภาพการมีส่วนร่วม	รวม (N = 144)			ผู้รับ (N = 36)			ผู้ให้ (N = 108)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีส่วนร่วมให้ความเห็นเสนอแนะและจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน	3.37	1.08	ปานกลาง	4.19	0.92	มาก	3.07	0.99	ปานกลาง
2. มีส่วนร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี	3.37	1.13	ปานกลาง	4.28	0.91	มาก	3.06	1.04	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมให้การสนับสนุนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน	3.48	1.02	ปานกลาง	4.31	0.82	มาก	3.21	0.93	ปานกลาง
4. มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานของโรงเรียนกับชุมชน	3.74	0.97	มาก	4.36	0.68	มาก	3.53	0.97	ปานกลาง
5. มีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในเขตบริการของโรงเรียน	3.26	1.17	ปานกลาง	4.17	0.91	มาก	2.97	1.09	ปานกลาง
6. มีส่วนร่วมในการประสานงานให้โรงเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4.00	0.96	มาก	4.17	0.74	มาก	3.31	1.00	ปานกลาง
7. มีส่วนร่วมในการปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน	3.42	1.12	ปานกลาง	4.39	0.73	มาก	3.05	1.05	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.52	1.06	ปานกลาง	4.27	0.72	มาก	3.17	0.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่าสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารทั่วไปในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) ในภาพรวมของผู้รับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) ส่วนภาพรวมของผู้ให้อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมในการประสานงานให้โรงเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานของโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{X} = 3.74$) อยู่ในระดับมาก และ มีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในเขตบริการของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.26$) อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านผู้รับอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ มีส่วนร่วมในการปกครองดูแลบำรุงรักษาใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานของโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{X} = 4.36$) และมีส่วนร่วมในการประสานงานให้โรงเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.17$) อยู่ในระดับมาก

ด้านผู้ให้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกรายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานของโรงเรียนกับชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.53$) รองลงมา มีส่วนร่วมในการประสานงานให้โรงเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ($\bar{X} = 3.31$) และมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในเขตบริการของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.97$) อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าร้อยละแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนในแต่ละด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในการบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ

แนวทางการมีส่วนร่วม	รวม(N=144)		ผู้รับ(N=36)		ผู้ให้(N=108)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ร่วมให้ความเห็นชอบในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา	85	59.09	31	86.11	54	50.00
2. ร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรตามกลุ่มสาระ	65	45.14	30	83.33	35	32.41
3. ร่วมพิจารณาและส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและกระบวนการเรียนรู้	95	65.97	33	91.67	62	57.41
4. ร่วมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	110	76.39	30	83.33	80	74.07
5. ร่วมเสนอแนะและจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน	83	57.64	29	80.56	54	50.00
6. ร่วมรับทราบ และให้ข้อเสนอแนะระบบประกันคุณภาพภายใน	96	66.67	25	69.44	71	65.74

จากตารางที่ 8 พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาพรวมของการบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ มากที่สุดคือ ร่วมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ และภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น (ร้อยละ 76.39) รองลงมา ร่วมรับทราบ และให้ข้อเสนอแนะระบบประกันคุณภาพ
ภายใน (ร้อยละ 66.67) และร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรตามกลุ่มสาระ น้อยที่สุด
(ร้อยละ 45.14)

ด้านกลุ่มผู้รับ มากที่สุด คือร่วมพิจารณาและส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและกระบวนการเรียนรู้ (ร้อยละ 91.61) รองลงมาคือ ร่วมให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (ร้อยละ 86.11) และร่วมรับทราบและให้ข้อเสนอแนะระบบประกันคุณภาพภายในน้อยที่สุด (ร้อยละ 69.44)

ด้านกลุ่มผู้ให้ มากที่สุด คือ ร่วมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ร้อยละ 83.33) รองลงมา ร่วมรับทราบและให้ข้อเสนอแนะระบบประกันคุณภาพภายใน (ร้อยละ 65.74) และร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรตามกลุ่มสาระ น้อยที่สุด (ร้อยละ 32.41)

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านงบประมาณ

แนวทางการมีส่วนร่วม	รวม(N=144)		ผู้รับ(N=36)		ผู้ให้(N=108)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ร่วมเสนอแนะและให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งงบประมาณ	79	54.86	27	75.00	52	48.15
2. ร่วมให้ความเห็นชอบในการออกระเบียบปฏิบัติในการบริหารงานการเงิน	55	38.19	22	61.11	33	30.56
3. ร่วมจัดหารายได้จากหน่วยงานต่างๆมาสนับสนุนการจัดการศึกษา	116	80.56	26	72.22	90	83.33
4. ร่วมสนับสนุนนักเรียนที่ขาดแคลนให้สามารถเรียนได้ จบหลักสูตร	95	65.97	30	83.33	65	60.19
5. ร่วมตรวจสอบและรับทราบการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน	80	55.56	26	72.22	54	50.00
6. ร่วมกำกับติดตามให้การใช้จ่ายเงินเป็นไปตามแผน	64	44.44	24	66.67	40	37.04

จากตารางที่9 พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมของการบริหารโรงเรียนด้านงบประมาณ มากที่สุดคือ ร่วมจัดหารายได้จากหน่วยงานต่างๆมาสนับสนุนการจัดการศึกษา (ร้อยละ 80.56) รองลงมา ร่วมสนับสนุนนักเรียนที่ขาดแคลนให้

สามารถเรียนได้จบหลักสูตร (ร้อยละ 65.97) และร่วมให้ความเห็นชอบในการออกระเบียบปฏิบัติในการบริหารงานการเงิน น้อยที่สุด (ร้อยละ 38.19)

ด้านกลุ่มผู้รับ มากที่สุด คือร่วมสนับสนุนนักเรียนที่ขาดแคลนให้สามารถเรียนได้จบหลักสูตร (ร้อยละ 83.33) รองลงมา ร่วมเสนอแนะและให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งงบประมาณ (ร้อยละ 75.00) และร่วมให้ความเห็นชอบในการออกระเบียบปฏิบัติในการบริหารงานการเงิน น้อยที่สุด (ร้อยละ 61.11)

ด้านกลุ่มผู้ให้ มากที่สุดคือ ร่วมจัดหารายได้จากหน่วยงานต่างๆมาสนับสนุนการจัดการศึกษา (ร้อยละ 83.33) รองลงมา ร่วมสนับสนุนนักเรียนที่ขาดแคลนให้สามารถเรียนได้จบหลักสูตร (ร้อยละ 60.19) และ ร่วมให้ความเห็นชอบในการออกระเบียบปฏิบัติในการบริหารงานการเงิน น้อยที่สุด (ร้อยละ 30.56)

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานบุคคล

แนวทางการมีส่วนร่วม	รวม(N=144)		ผู้รับ(N=36)		ผู้ให้(N=108)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารงานบุคคล	59	40.97	27	75.00	32	29.63
2. ร่วมประชุมกับบุคลากรของโรงเรียนในการวางแผนพัฒนาบุคลากร	90	62.50	28	77.78	62	57.41
3. ร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางกำลังคน	66	41.67	21	58.33	45	41.67
4. ร่วมประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน	110	76.39	30	83.33	80	74.07
5. ร่วมเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร	60	41.67	25	69.44	35	32.41
6. ร่วมประสานสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและผลงานของโรงเรียนสู่ชุมชน	106	73.61	30	83.33	76	70.37

จากตารางที่10 พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมของการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานบุคคล มากที่สุดคือ ร่วมประสานสัมพันธ์ระหว่าง

บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน (ร้อยละ 76.39) รองลงมา ร่วมประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและผลงานของโรงเรียนสู่ชุมชน (ร้อยละ 73.61) และ ร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารงานบุคคล น้อยที่สุด (ร้อยละ 40.97)

ด้านกลุ่มผู้รับ มากที่สุดเท่ากัน 2 รายชื่อ คือ ร่วมประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ร่วมประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและผลงานของโรงเรียนสู่ชุมชน (ร้อยละ 83.33) รองลงมา ร่วมประชุมกับบุคลากรของโรงเรียนในการวางแผนพัฒนาบุคลากร (ร้อยละ 77.78) และร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางกำลังคน น้อยที่สุด (ร้อยละ 58.33)

ด้านกลุ่มผู้ให้ มากที่สุดคือ ร่วมประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน (ร้อยละ 74.07) รองลงมา ร่วมประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและผลงานของโรงเรียนสู่ชุมชน (ร้อยละ 70.37) และร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารงานบุคคล น้อยที่สุด (ร้อยละ 29.63)

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนด้านการบริหารทั่วไป

แนวทางการมีส่วนร่วม	รวม(N=144)		ผู้รับ(N=36)		ผู้ให้(N=108)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ร่วมให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์	62	43.06	26	72.22	36	33.33
2. ร่วมวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และความต้องการของชุมชน	84	58.33	30	83.33	54	50.00
3. ร่วมสรรหาและบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน	105	72.92	30	83.33	75	69.44
4. ร่วมเสนอแนะและจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน	77	53.47	28	77.78	46	45.37
5. ร่วมปฏิบัติงานและสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อให้โรงเรียนเป็นที่ชื่นชอบของชุมชน	112	77.78	31	86.11	81	75.00
6. ร่วมรับทราบการปฏิบัติงานตามแผนของโรงเรียนและให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา	99	68.75	31	86.11	68	62.92

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนและศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในปีการศึกษา 2548 จำนวน 228 คน จากจำนวน 18 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในปีการศึกษา 2548 จำนวน 144 คน จากจำนวน 18 โรงเรียน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ ตารางกำหนดขนาดของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 607-610) จำแนกตามโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในงานทั้ง 4 ด้าน คือ 1) งานด้านวิชาการ 2) งานด้านงบประมาณ 3) งานด้านบริหารงานบุคคล 4) งานด้านการบริหารทั่วไป แต่ละด้านเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในงานทั้ง 4 ด้าน คือ 1) งานด้านวิชาการ 2) งานด้านงบประมาณ 3) งานด้านบริหารงานบุคคล 4) งานด้านการบริหารทั่วไป ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมนิยามศัพท์และ

กรอบความคิดที่กำหนดไว้ นำแบบสอบถามที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงพินิจและให้คำแนะนำต่างๆ นำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แบบสอบถามมีความชัดเจนถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอพระประแดงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 25 คน ซึ่งไม่ได้เป็นประชากร แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 125) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยภาพรวม สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในภาพรวมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสี่ด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มผู้รับและผู้ให้ พบว่า กลุ่มผู้รับอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้ให้อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

1.1 ด้านวิชาการ

โดยภาพรวม สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม ด้านวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 รายการ ได้แก่ มีส่วนร่วมประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน และร่วมรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอก นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับ 3 รายการต่อไปได้ดังนี้ มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้น มีส่วนร่วมศึกษาความต้องการของท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตร และมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อเทคโนโลยีหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มผู้รับและผู้ให้ พบว่า กลุ่มผู้รับ อยู่ในระดับมากทุกรายการ และมีสภาพการมีส่วนร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้น มีส่วนร่วมประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนและร่วมรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอก และมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายการพิจารณางานวิชาการของโรงเรียนตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้ให้ อยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ และมีสภาพการมีส่วนร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีส่วนร่วมประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนและร่วมรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอก มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้น และมีส่วนร่วมศึกษาความต้องการของท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตร ตามลำดับ

1.2 ด้านงบประมาณ

โดยภาพรวม สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 รายการ ดังนี้ มีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสนับสนุนในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สินและสิ่งของเพื่อเป็นปัจจัยในการบริหารโรงเรียน และมีส่วนร่วมประสานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับความร่วมมือด้านงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียนตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มผู้รับและผู้ให้ พบว่า กลุ่มผู้รับ อยู่ในระดับมากทุกรายการและมีสภาพการมีส่วนร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีส่วนร่วมประสานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับความร่วมมือด้านงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน มีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสนับสนุนในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาการศึกษา ตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้ให้ อยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ และมีสภาพการมีส่วนร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สินและสิ่งของเพื่อเป็นปัจจัยในการบริหารโรงเรียน มีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสนับสนุนในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมประสานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับความร่วมมือด้านงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน ตามลำดับ

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

โดยภาพรวม สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ และมีสภาพการมีส่วนร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนามนุษย์ของโรงเรียน มีส่วนร่วมสนับสนุนงบประมาณในการ

พัฒนานุเคราะห์ และ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่นุเคราะห์ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มผู้รับและผู้ให้ พบว่า กลุ่มผู้รับอยู่ในระดับมากทุกรายการและมีสภาพการมีส่วนร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ มีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนานุเคราะห์ของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถของนุเคราะห์ และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่นุเคราะห์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับมีส่วนร่วมในการจัดหาวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่นุเคราะห์ในโรงเรียน ตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้ให้อยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ และมีสภาพการมีส่วนร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่นุเคราะห์ มีส่วนร่วมในการจัดหาวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่นุเคราะห์ในโรงเรียน และมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนานุเคราะห์ของโรงเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถของนุเคราะห์ ตามลำดับ

1.3 ด้านการบริหารทั่วไป

โดยภาพรวม สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม ด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2 รายการได้แก่ มีส่วนร่วมในการประสานงานให้โรงเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน กับ มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานของโรงเรียนกับชุมชน และ มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานของโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มผู้รับและผู้ให้ พบว่า กลุ่มผู้รับอยู่ในระดับมากทุกรายการและมีสภาพการมีส่วนร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ มีส่วนร่วมในการปกครอง ดูแลบำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานของโรงเรียนกับชุมชน และมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้ให้อยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ และมีส่วนร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานของโรงเรียนกับชุมชน มีส่วนร่วมในการประสานงานให้โรงเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และ มีส่วนร่วมให้การสนับสนุนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ตามลำดับ

2. แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียน

2.1 ด้านวิชาการ

โดยภาพรวม แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในภาพรวมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านวิชาการ พบว่า ร่วมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น มากที่สุด รองลงมา ร่วมรับทราบ และให้ข้อเสนอแนะระบบประกันคุณภาพภายใน และร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรตามกลุ่มสาระ น้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มผู้รับและผู้ให้ พบว่า กลุ่มผู้รับ ร่วมพิจารณาและส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและกระบวนการเรียนรู้ มากที่สุด รองลงมาคือ ร่วมให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และร่วมรับทราบและให้ข้อเสนอแนะระบบประกันคุณภาพภายในน้อยที่สุด ส่วนกลุ่มผู้ให้ ร่วมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น มากที่สุดรองลงมา ร่วมรับทราบและให้ข้อเสนอแนะระบบประกันคุณภาพภายใน และร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรตามกลุ่มสาระ น้อยที่สุด

2.2 ด้านงบประมาณ

โดยภาพรวมแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในภาพรวมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านงบประมาณ พบว่า ร่วมจัดหารายได้จากหน่วยงานต่างๆมาสนับสนุนการจัดการศึกษา มากที่สุด รองลงมา ร่วมสนับสนุนนักเรียนที่ขาดแคลนให้สามารถเรียนได้จบหลักสูตร และ ร่วมให้ความเห็นชอบในการออกระเบียบปฏิบัติในการบริหารงานการเงิน น้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มผู้รับและผู้ให้ พบว่า กลุ่มผู้รับ ร่วมสนับสนุนนักเรียนที่ขาดแคลนให้สามารถเรียนได้จบหลักสูตร มากที่สุด รองลงมา ร่วมเสนอแนะและให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งงบประมาณ และร่วมให้ความเห็นชอบในการออกระเบียบปฏิบัติในการบริหารงานการเงิน น้อยที่สุด ส่วนกลุ่มผู้ให้ ร่วมจัดหารายได้จากหน่วยงานต่างๆมาสนับสนุนการจัดการศึกษา มากที่สุด รองลงมา ร่วมสนับสนุนนักเรียนที่ขาดแคลนให้สามารถเรียนได้จบหลักสูตร และร่วมให้ความเห็นชอบในการออกระเบียบปฏิบัติในการบริหารงานการเงิน น้อยที่สุด

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

โดยภาพรวม แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในภาพรวมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ร่วมประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน มากที่สุด รองลงมา ร่วมประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและผลงานของโรงเรียนสู่ชุมชน และร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารงานบุคคล น้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มผู้รับและผู้ให้ พบว่า กลุ่มผู้รับ ร่วมประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ร่วมประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและผลงานของโรงเรียนสู่ชุมชน มากที่สุด รองลงมา ร่วมประชุมกับบุคลากรของโรงเรียนในการวางแผนพัฒนาบุคลากร และร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางกำลังคน น้อยที่สุด ส่วนกลุ่มผู้ให้ ร่วมประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน มากที่สุด รองลงมา ร่วมประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและผลงานของโรงเรียนสู่ชุมชน และร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารงานบุคคล น้อยที่สุด

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

โดยภาพรวม แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในภาพรวมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ร่วมปฏิบัติงานและสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อให้โรงเรียนเป็นที่ชื่นชอบของชุมชน มากที่สุด รองลงมา ร่วมสรรหา และบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และ ร่วมให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ น้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มผู้รับและผู้ให้ พบว่า กลุ่มผู้รับ ร่วมปฏิบัติงานและสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อให้โรงเรียนเป็นที่ชื่นชอบของชุมชน และร่วมรับทราบการปฏิบัติงานตามแผนของโรงเรียนและให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา มากที่สุดเท่ากัน รองลงมา ร่วมวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และความต้องการของชุมชน ร่วมสรรหา และบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และ ร่วมให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ น้อยที่สุด ส่วนกลุ่มผู้ให้ ร่วมปฏิบัติงานและสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อให้โรงเรียนเป็นที่ชื่นชอบของชุมชน มากที่สุด รองลงมา ร่วมสรรหา และบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และ ร่วมให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ น้อยที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทราปราการ เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทราปราการ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก ถ้าแยกเป็นฝ่ายผู้รับซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษานั้นๆ จะมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ฝ่ายผู้ให้ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่า และผู้แทนองค์กรศาสนา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน ทั้งนี้สืบเนื่องจากเหตุผล ดังนี้ ผู้บริหารและครูมีความตื่นตัวในเรื่องการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ.2545 : 6-7) ในมาตรา 8 (2) กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (2),(5)และ(6) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องศึกษาบทบาทหน้าที่ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 13-16) ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547 เป็น 3 ลักษณะ คือ 1. กำกับ 2. ส่งเสริม สนับสนุน 3. มีอำนาจตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศฯ กำหนด ในการบริหารโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยมีสภาพและแนวทางแยกเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านวิชาการ

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม ด้านวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนและร่วมรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของพรธิดา บุญชู (2546 : 79) เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมรับรู้การรายงานผลการจัดการศึกษาและมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทางวิชาการของโรงเรียน

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มผู้รับและผู้ให้ พบว่า กลุ่มผู้รับ อยู่ในระดับมากทุกรายการ และ มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังที่พรธิดา บุญชู (2546 : 84) ได้กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมศึกษาความต้องการของท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตร พิจารณาให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้น ส่วนกลุ่มผู้ให้ อยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ และมีสภาพการ มีส่วนร่วมประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนและร่วมรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอก มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 50 คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่า เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในภาพรวมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านวิชาการ พบว่า ร่วมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น มากที่สุดเหมือนกับกลุ่มผู้ให้ ส่วนกลุ่มผู้รับ ร่วมพิจารณาและส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม และกระบวนการเรียนรู้ มากที่สุด ซึ่งเมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 97) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียน พบว่าโรงเรียนไม่มีการจัดประชุมปฐมนิเทศกรรมการสถานศึกษาให้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษา และเคารพในภูมิปัญญาชาวบ้าน ในขณะที่สาระสำคัญที่ระบุถึงบทบาทหน้าที่ที่สำคัญตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดตามคู่มือของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ.2547 : 13) ดังนั้นโรงเรียนควรจัดกิจกรรมการส่งเสริมสภาพแวดล้อมและจัดประชุมปฐมนิเทศชี้แจงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบและเข้าใจแนวทางปฏิบัติ

2. ด้านงบประมาณ

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานในภาพรวม ด้านงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสนับสนุนในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ . 2546 :45) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารงบประมาณใน ข้อ 2 .4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มผู้รับและผู้ให้ พบว่า กลุ่มผู้รับ อยู่ในระดับมากทุกรายการและมีส่วนร่วมประสานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับความร่วมมือด้านงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนกลุ่มผู้ให้ อยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ และมีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สินและสิ่งของเพื่อเป็นปัจจัยในการบริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ พรทิพย์ เถาว์สุวรรณ (2541 : 95) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนต่อ

การจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า ความต้องการของโรงเรียนที่จะให้องค์กรในชุมชน หมู่บ้าน ตำบล ช่วยเหลือในการจัดการศึกษานั้น คือต้องการให้ชุมชนสนับสนุนด้านงบประมาณ แรงงาน วัสดุ เสียสละเวลา มีความสามัคคีกันร่วมมือกับทาง โรงเรียนทุกเรื่อง

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในภาพรวมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านงบประมาณ พบว่า ร่วมจัดหารายได้จากหน่วยงานต่างๆมาสนับสนุนการจัดการศึกษา มากที่สุด เหมือนกับกลุ่มผู้ให้ ส่วนกลุ่มผู้รับ ร่วมสนับสนุนนักเรียนที่ขาดแคลนให้สามารถเรียนได้จบหลักสูตร มากที่สุด ซึ่งสุนทร ขอบทำดี (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง พบว่า คณะกรรมการส่วนใหญ่ร่วมเสนอแนะและประสานให้โรงเรียนร่วมมือกับหน่วยงานอื่น แสวงหาความช่วยเหลือจากชุมชนนำมาปรับปรุงอาคารสถานที่ ช่วยเหลือทุนนักเรียน อาหารกลางวัน การแข่งขันกีฬา งานวันเด็ก รวมทั้งให้ข้อมูลและการให้บริการของโรงเรียนแก่หน่วยงานอื่น

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน และมีส่วนร่วมสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มผู้รับและผู้ให้ พบว่า กลุ่มผู้รับอยู่ในระดับมากทุกรายการและมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนกลุ่มผู้ให้อยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ และ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่บุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับพรธิดา บุญชู (2546 : 84) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก พบว่าด้านการบริหารงานบุคคลคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมประเมินการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนและให้ความเห็นชอบในแผนพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ประเสริฐ เศรษฐพันธ์ (2542 : 12) ได้กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรหมายถึงการหาวิธีการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานอยู่ ได้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น เช่นได้รับความรู้เพิ่มขึ้น มีวิธีการทำงานดีขึ้น การตอบแทนหรือสวัสดิการ หมายถึงการจัดสิ่งตอบแทนการทำงานของผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นในรูปของวัตถุ เช่น เงินหรือสิทธิบางอย่างก็ได้

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในภาพรวมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ร่วมประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน มากที่สุด เหมือนกับกลุ่มผู้รับและผู้ให้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 (6) กระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น (กระทรวงศึกษา. 2545 : 7) และอาจพบอุปสรรคในการประสานสัมพันธ์ตามที่ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 95-77) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียนพบว่ามีอุปสรรคทั้งด้านกรรมการและ ด้านโรงเรียน ด้านกรรมการได้แก่ อายุของกรรมการ การไม่มีเวลาว่าง การไม่มีถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ส่วนด้านโรงเรียนเกิดจากความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารทำงานในห้องส่วนตัว ผู้ปกครองเข้าพบยาก บางคนทำท่าทางวางตัว ครูมีความประพฤติไม่เรียบร้อย

4. ด้านการบริหารทั่วไป

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม ด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีส่วนร่วมในการประสานงานให้โรงเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มผู้รับและผู้ให้ พบว่า กลุ่มผู้รับอยู่ในระดับมากทุกรายการ และมีส่วนร่วมในการปกครอง ดูแลบำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 15) ข้อ 4.3 ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษารวมทั้งปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ส่วนกลุ่มผู้ให้อยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ และมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานของโรงเรียนกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 16) ข้อ 4.5 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่นๆ ในชุมชนและท้องถิ่น

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในภาพรวมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ร่วมปฏิบัติงานและสร้างความสัมพันธ์อันดี เพื่อให้โรงเรียนเป็นที่ขึ้นขอของชุมชน มากที่สุด เหมือนกับกลุ่มผู้รับและผู้ให้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้ง

หาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน
(กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 16)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

ผลการวิจัยพบว่าสภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวมส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง กลุ่มผู้รับอยู่ในระดับมากเพราะเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง ส่วนกลุ่มผู้ให้อยู่ในระดับปานกลางโดยมีบางรายข้อที่อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงขอให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ในระดับต่างๆ ดังนี้

สำหรับโรงเรียน รวมถึงกลุ่มผู้รับ

1. ด้านวิชาการ โรงเรียนควรมีวิธีการที่จะส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษา มีปฏิสัมพันธ์ให้มากขึ้นโดยมีผู้บริหารและคณะครูซึ่งเป็นคณะกรรมการฝ่ายผู้รับเป็นผู้ประสาน เพื่อจะได้รับทราบบทบาทหน้าที่ตามที่ทางราชการกำหนด พร้อมทั้งให้ข้อมูลด้านความต้องการของท้องถิ่นเพื่อจะได้ร่วมกันพิจารณาให้ความเห็นชอบในสาระสำคัญของหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำตลอดจนมีส่วนรับผิดชอบในการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอก
2. ด้านงบประมาณ โรงเรียนควรดำเนินการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับทราบความต้องการและร่วมพิจารณา ติดตามประเมินผล การใช้จ่ายงบประมาณหรือเงินรายได้ต่างๆ ของโรงเรียนตามหน้าที่ ไม่เพียงแต่มีหน้าที่จัดหารายได้จากหน่วยงานต่างๆ หรือบริจาคทรัพย์สินสนับสนุนในการพัฒนาโรงเรียนเท่านั้น และต้องมีความโปร่งใสตรวจสอบได้
3. ด้านการบริหารงานบุคคล โรงเรียนควรดำเนินการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสองกลุ่มรวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ มีการพบปะสังสรรค์เพื่อสร้างความสามัคคี ให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการทุกคน ในการหาแนวทางและการพิจารณาถึงสภาพความขาดแคลน ความต้องการในการพัฒนา การวางแผนในการบริหารจัดการ และการจัดสวัสดิการให้บุคลากร
4. ด้านการบริหารทั่วไป โรงเรียนควรดำเนินการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและคณะครูที่เป็นคณะกรรมการมีการประสานสัมพันธ์กันน้อยเพียงใด เพื่อให้โรงเรียนเป็นที่ชื่นชอบและสร้างศรัทธาภาคภูมิใจให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน

สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาสถานศึกษา รวมถึงกลุ่มผู้ให้

1. ด้านวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรให้ความสำคัญในเรื่องของหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำเสนอแนวทางความต้องการของท้องถิ่นในด้านความรู้ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ด้านงบประมาณ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เสนอแนะและสนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือการจัดการศึกษาอยู่แล้ว ประการสำคัญควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการระดมทรัพยากรมาสนับสนุนการจัดการศึกษา

3. ด้านการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรเสียสละและมีเวลาเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลและบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ

4. ด้านการบริหารทั่วไป คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่จะร่วมดูแลบำรุงรักษาจัดหาผลประโยชน์สู่โรงเรียน ควรประสานประโยชน์และประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากยิ่งขึ้น

สำหรับหน่วยงานต้นสังกัด

1. ให้ความสำคัญ ยกย่องให้เกียรติ รวมทั้งสร้างความประทับใจและภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ประชุมอบรมให้ความรู้ในระเบียบข้อปฏิบัติและบทบาทหน้าที่ที่สำคัญรวมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

3. ศึกษาบทบาทหน้าที่และติดตามผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามขนาดโรงเรียนในการมีส่วนร่วมบริหารโรงเรียนตามหน้าที่

2. ควรศึกษาความพึงพอใจของคณะครูต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

- กัมภันท์ จุฑโฑ. (2544). "พัฒนางาน พัฒนาคน เริ่มต้นที่ใคร," วารสารข้าราชการครู.
19 (12) : 20-22.
- กิตติ คันทา. (2536). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาชนบท ศึกษา
เฉพาะกรณีอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ สังคมศาสตร์ (พัฒนา
สังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน.(2536). คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติ(ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- . (2541). ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัท
พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.
- . (2543). แนวทางการดำเนินงาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2539). แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). สุรินทร์ : รุ่งธนเกียรติออปเซท.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2539). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8
พ.ศ. 2540-2544. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- จรัส สังข์ขาว. (2542). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน-นักศึกษาต่อการบริหารโรงเรียน
สุราษฎร์เทคโนโลยีช่างอุตสาหกรรม.ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ชูชาติ บุญสม. (2546). การศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตาม
หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวิเศษชัยชาญ. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2541). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่มีส่วน
ร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- ทัศนาศาสตร์. (2539). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพระยะสั้นช่าง
อุตสาหกรรมกรรมอาชีพศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต (การบริหารการ
ศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นริวรรณ พรหมชุมและคณะ. (2537). การมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนใน
โครงการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตยากจน จังหวัดขอนแก่น. ผลงานการ
วิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญเชื้อ เหล่าชัย. (2538). บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต (คศศึกษา). (เน้นสังคมศาสตร์). มหาสารคาม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ประสิทธิ์ เขียวศรี. (2545). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการบริหารโดยควบคุมจาก
ภายนอก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์
- ประเสริฐ เชษฐพันธ์. (2542). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เปี่ยน ศิริรังสรรค์กุล. (2537). ความเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครู
เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรธิตา บุญชู. (2546). การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารต่อการมีส่วนร่วมในการบริหาร
โรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก. สารนิพนธ์ การศึกษา
มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ.
- พรทิพย์ เถาว์สุวรรณ. (2543). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนต่อการจัดการศึกษา
ในโรงเรียนประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดยะลา.
รายงานการวิจัยจากคณะกรรมการวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ. ถ่ายเอกสาร.
- พวงมณี ชัยศรี. (2532). การศึกษาสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารกระบวนการ
งบประมาณของกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- พูนชัย มหาวงศ์นันท์. (2540). ความต้องการของนักเรียนโรงเรียนดงเจนวิทยาคมในการมีส่วนร่วม
 ร่วมงานปกครองนักเรียน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนัส หลายชุม. (2540). ความพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียน
 มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการ
 การศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต
 แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
 บางกอกบล๊อค.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). ความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟ
 ฟิค.
- เรณู คุรุไทย. (2542). การศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มนวมินทรราชูทิศ
 สังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา ผลวัฒนะ. (2547). การพัฒนาระบบบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของ
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2534). "ความหมายและสถานภาพของการบริหาร"เอกสารสอนชุดวิชาการ
 บริหารงานบุคลากรโรงเรียนเล่ม 1 หน่วยที่ 1-5. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิไล ธนวิวัฒน์. (2541). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับก่อน
 ประถม ศึกษาในกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วุฒิ สุวรรณรังสี. (2541). การปฏิบัติตามบทบาทคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ศิริกาญจน์ โกศลมณี. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2535). หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา
- _____. (2539). การประเมินความพร้อมของท้องถิ่นในการขยายการศึกษาพื้นฐาน 12 ปี. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ
- _____. (2541). คู่มือการประชุมสัมมนาคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542). คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2547) คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา
- สมศรี มธุรสสุวรรณ. (2541). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดปทุมธานี . วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมพันธ์ อุปลา. (2541). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2545). รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. วารสารวิชาการปีที่ 5 ฉบับที่ 4 (เมษายน) 2545 : 8 – 13.
- สาคร คุณชื่น. (2543). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนในการนำร่องนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการนิเทศ). กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สามัญศึกษา, กรม. (2540). เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2539.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

สุนทร ขอบทำดี. (2534). บทบาทของคณะกรรมการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). "หน่วยที่ 7 ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา," ในประมวลชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา. หน้า 178-215. นนทบุรี : สาขาศึกษาศาสตรมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

อัมพร เลิศณรงค์. (2545). ความต้องการและแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

อาคม จันทสุนทร และคณะ. (2537). การวางแผนการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

อินทิรา นีรุธสาย. (2545). "ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการปฏิรูปการศึกษา" วารสารวิชาการ. ปีที่ 5 ฉบับที่ 10 (ตุลาคม) : 12 – 22.

อุดร พูลสวัสดิ์. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2538). การวางแผนและการจัดระบบแผนงานในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : เอส ดี เพรส.

_____. (2545). การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุทัย นีรุธโต. (2531). หลักการบริหารบุคคล. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

อุษา ภูมิ. (2534). ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร

Amenu – Tekka, (1989). Perceptions of Community Participation in Education on Canadian Reserves : A North – central Alberta case study (Native American)

- Cha Dongchun. (2003). **Participative Decision Making in Korean Secondary School :**
A micro political analysis. DAI – A 64/09, P. 3143, Mar 2004.
- Cohen, John M., and Uphoff, Nomon T. (1997). **Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation.** Great Britain :
Rural development Committee Center for International Studies, Cornell University.
- Debra Miretzky. (2004). **The Communication Requirements of Democratic Schools :**
Parent – Teacher Perspectives on Their Relationships. New York : Dissertation
Abstracts International, 4 : 814; April 2004.
- Krejcie, Robert V. and Dragle W. Morgan. (1970) **"Determining Sample Size for Research Activities,"** Journal of Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 608.
- McDaniel Patrick Edward. (1999). **Education Guidance And Counseling.** DAI - A 59/12 :
4370
- Shadid, W. and others. (1982). **Access and Participation : A Theoretical Approach.** In
Participation of the Poor in Development. Edited by Benno Galgart and Eicke
Buigs Leident : University of Leiden.
- Shaposka, Harry Melvin. (1997). **Community Involvement, Economic status, and The quality of school life : A multi – site case study of school districts in The Monvalley education consortium (Pennsylvania).** Education Administration,
University of Pittsburgh.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ดร.ศักดิ์เศศ ประกอบผล อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. นางวัฒนา รวยสำราญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ (ระดับ 9) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
3. ดร.ปิติชาย ตันปิติ ผู้อำนวยการชำนาญการ โรงเรียนคลองบางปลิ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
4. นายธรรมศักดิ์ ฝอยทอง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดไตรมิตรวราราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
5. นายปกรณ์ เกาศล ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนป้อมพระจุลจอมเกล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ที่ ศธ บส.0564.11.1/334

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงนิรยุรี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

30 กรกฎาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ศักดิ์เศศ ประกอบผล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายวีระ แหวนครุฑ ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านขุนสมุทรไทย ปัจจุบันกำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "สภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอสระบุรี จังหวัดสงขลา" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1" ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.เปรมสุริย์	เชื่อมทอง	ประธานกรรมการควบคุม
2. อาจารย์ทวีศักดิ์	จงประดับเกียรติ	กรรมการควบคุม

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้เกียรติเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา

บัณฑิตศึกษา

โทรศัพท์ 0-2890-2000 ต่อ 521

โทรสาร 0-2890-2000 ต่อ 521

ที่ ศธ บล.0564.11.1/335

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงนิรญูจิ
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

30 กรกฎาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางวัฒนา รวยสำราญ ศึกษานิเทศก์ ระดับ 9

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายวีระ แหวนครุ ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขุนสมุทรไทย ปัจจุบันกำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "สภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1" ตามหลักสูตรครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.เปรมสุริย์	เชื่อมทอง	ประธานกรรมการควบคุม
2. อาจารย์ทวีศักดิ์	จงประดับเกียรติ	กรรมการควบคุม

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้เกียรติเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา

บัณฑิตครุศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2890-2000 ต่อ 521

โทรสาร 0-2890-2000 ต่อ 521

ที่ ศธ บส.0564.11.1/336

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

30 กรกฎาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ปิติชาย ตันปิติ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนคลองบางปลากี่

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายวิระ แหวนครุ ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขุนสมุทรไทย ปัจจุบันกำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "สภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอมะขามสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1" ตามหลักสูตรครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.เปรมสุริย์	เชื่อมทอง	ประธานกรรมการควบคุม
2. อาจารย์ทวีศักดิ์	จงประดับเกียรติ	กรรมการควบคุม

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้เกียรติเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา

บัณฑิตครุศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2890-2000 ต่อ 521

โทรสาร 0-2890-2000 ต่อ 521

ร.บ.ส.0564.11.1/338

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

30 กรกฎาคม 2548

ผ ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ณ นายธรรมศักดิ์ ฝอยทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไตรมิตรวราราม

ที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายวีระ แหวนครุ ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขุนสมุทรไทย ปัจจุบันกำลัง
วิทยานิพนธ์เรื่อง "สภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษา
พื้นฐานโรงเรียนในอำเภอมะขามพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1" ตาม
หลักสูตรครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.เปรมสุริย์	เชื่อมทอง	ประธานกรรมการควบคุม
2. อาจารย์ทวีศักดิ์	จงประดับเกียรติ	กรรมการควบคุม

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ
จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้เกียรติเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ขอขอบคุณ
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา

บัณฑิตครุศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2890-2000 ต่อ 521

โทรสาร 0-2890-2000 ต่อ 521

ที่ ศธ บล 0564.11.1/337

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

30 กรกฎาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายปกรณ์ เกาศล ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนป้อมพระจุลจอมเกล้า

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายวีระ แหวนครุ ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขุนสมุทรไทย ปัจจุบันกำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1” ตามหลักสูตรครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.เปรมสุริย์	เชื่อมทอง	ประธานกรรมการควบคุม
2. อาจารย์ทวีศักดิ์	จงประดับเกียรติ	กรรมการควบคุม

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้เกียรติเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายงานบัณฑิตศึกษา

บัณฑิตครุศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2890-2000 ต่อ 521

โทรสาร 0-2890-2000 ต่อ 521

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

คำชี้แจง : แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากท่านไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริหารงานของโรงเรียนเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใดๆต่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหาร
งานโรงเรียน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตรงกับข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

- ☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง

2. อายุ

- ☐ 1) ต่ำกว่า 30 ปี ☐ 2) 30 - 39 ปี
☐ 3) 40 - 49 ปี ☐ 4) 50 - 59 ปี
☐ 5) 60 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

- ☐ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ 2) ปริญญาตรี
☐ 3) สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- ☐ 1) รับราชการ ☐ 2) พนักงานบริษัท/ห้างร้าน
☐ 3) รับจ้าง ☐ 4) ธุรกิจส่วนตัว
☐ 5) อื่นๆ.....

5. รายได้ต่อเดือน

- ☐ 1) ต่ำกว่า 5,000.- บาท
 ☐ 2) 5,000 – 10,000 บาท
☐ 3) 10,001 – 20,000 บาท
 ☐ 4) มากกว่า 20,000 บาท

6. ประสบการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา

- ☐ 1) 1 ปี
 ☐ 2) 2 ปี
☐ 3) 3 ปี
 ☐ 4) 4 ปี
☐ 5) 5 ปีขึ้นไป

7. ท่านได้ร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในตำแหน่งตัวแทน

- ☐ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
 ☐ 2) ครู
☐ 3) ผู้ปกครอง
 ☐ 4) องค์กรชุมชน
☐ 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 ☐ 6) ศิษย์เก่าของสถานศึกษา
☐ 7) พระสงฆ์ / องค์กรศาสนาอื่น
 ☐ 8) ผู้ทรงคุณวุฒิ / ประธานกรรมการ

8. ท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการโดย

- ☐ 1) สมัครเข้ารับการคัดเลือก
 ☐ 2) มีผู้เสนอชื่อเพื่อรับการคัดเลือก
☐ 3) ได้รับการแต่งตั้ง
 ☐ 4) อื่นๆ.(โปรดระบุ).....

**ตอนที่ 2 สภาพการณ์มีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในการบริหารโรงเรียน**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับสภาพการณ์มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ท่านได้ร่วมดำเนินการมาน้อยเพียงใด

สภาพการณ์มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		ระดับการมีส่วนร่วม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1. ด้านวิชาการ						
1.	มีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายการพัฒนางานวิชาการของ โรงเรียน					
2.	มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในสาระหลักสูตรที่โรงเรียน จัดทำขึ้น					
3.	มีส่วนร่วมศึกษาความต้องการของท้องถิ่นในการจัดทำ หลักสูตร					
4.	มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อเทคโนโลยีหรืออุปกรณ์การ เรียนการสอนของโรงเรียน					
5.	มีส่วนร่วมวางแผนในการจัดหาหนังสือและพัฒนา ห้องสมุดโรงเรียน					
6.	มีส่วนร่วมในการจัดหาหรือเป็นวิทยากรในการให้ความรู้ แก่นักเรียน					
7.	มีส่วนร่วมประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน และร่วมรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอก					

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		ระดับการมีส่วนร่วม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
2. ด้านงบประมาณ						
1.	มีส่วนร่วมวางแผนในการใช้งบประมาณของโรงเรียน					
2.	มีส่วนร่วมกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาการศึกษา					
3.	มีส่วนร่วมประสานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอรับความ ร่วมมือด้านงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน					
4.	มีส่วนร่วมเสนอข้อคิดเห็นในการพิจารณาการใช้ งบประมาณของโรงเรียน					
5.	มีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสนับสนุนในการ จัดการศึกษา					
6.	มีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สินและสิ่งของเพื่อเป็น ปัจจัยในการบริหาร โรงเรียน					
7.	มีส่วนร่วมประเมินผลการใช้งบประมาณของโรงเรียน					
สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		ระดับการมีส่วนร่วม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
3. ด้านการบริหารงานบุคคล						
1.	มีส่วนร่วมวางแผนในการสรรหาบุคลากรของโรงเรียน					
2.	มีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน					
3.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการเพื่อเป็นขวัญ กำลังใจแก่บุคลากร					
4.	มีส่วนร่วมสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร					
5.	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความ สามารถของบุคลากร					
6.	มีส่วนร่วมในการจัดหาวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรใน โรงเรียน					
7.	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร					

สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		ระดับการมีส่วนร่วม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
4. ด้านการบริหารทั่วไป						
1.	มีส่วนร่วมให้ความเห็น เสนอแนะและจัดทำแผนพัฒนา การศึกษาของโรงเรียน					
2.	มีส่วนร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ ประจำปี					
3.	มีส่วนร่วมให้การสนับสนุนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติ การของโรงเรียน					
4.	มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งใน การดำเนินงานของโรงเรียนกับชุมชน					
5.	มีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในเขต บริการของโรงเรียน					
6.	มีส่วนร่วมในการประสานงานให้โรงเรียนได้ใช้แหล่ง เรียนรู้ในชุมชน					
7.	มีส่วนร่วมในการปกครอง ดูแลบำรุงรักษา ไข่และจัดหา ผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน					

ตอนที่ 3 แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ☐ ตามแนวทางที่ท่านสามารถมีส่วนร่วมในการ
ดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมในการบริหาร โรงเรียน ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านวิชาการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1.1 ร่วมให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา
- ☐ 1.2 ร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรตามกลุ่มสาระ
- ☐ 1.3 ร่วมพิจารณาและส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและกระบวนการเรียนรู้
- ☐ 1.4 ร่วมสนับสนุน แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ☐ 1.5 ร่วมเสนอแนะและจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน
- ☐ 1.6 ร่วมรับทราบ และให้ข้อเสนอแนะระบบประกันคุณภาพภายใน
- ☐ 1.7 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. ด้านงบประมาณ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 2.1 ร่วมเสนอแนะและให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งงบประมาณ
- ☐ 2.2 ร่วมให้ความเห็นชอบในการออกระเบียบปฏิบัติในการบริหารงานการเงิน
- ☐ 2.3 ร่วมจัดหารายได้จากหน่วยงานต่างๆ มาสนับสนุนการจัดการศึกษา
- ☐ 2.4 ร่วมสนับสนุนนักเรียนที่ขาดแคลนให้สามารถเรียนได้จบหลักสูตร
- ☐ 2.5 ร่วมตรวจสอบและรับทราบการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน
- ☐ 2.6 ร่วมกำกับ ติดตาม ให้การใช้จ่ายเงินเป็นไปตามแผน
- ☐ 2.7 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. ด้านการบริหารงานบุคคล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 3.1 ร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารงานบุคคล
- ☐ 3.2 ร่วมประชุมกับบุคลากรของโรงเรียนในการวางแผนพัฒนาบุคลากร
- ☐ 3.3 ร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางกำลังคน
- ☐ 3.4 ร่วมประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน
- ☐ 3.5 ร่วมเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร
- ☐ 3.6 ร่วมประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและผลงานของโรงเรียนสู่ชุมชน
- ☐ 3.7 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. ด้านการบริหารทั่วไป (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 4.1 ร่วมให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์
- ☐ 4.2 ร่วมวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และความต้องการของชุมชน
- ☐ 4.3 ร่วมสรรหา และบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียน
- ☐ 4.4 ร่วมเสนอแนะและจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน
- ☐ 4.5 ร่วมปฏิบัติงานและสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อให้โรงเรียนเป็นที่ชื่นชอบของชุมชน
- ☐ 4.6 ร่วมรับทราบการปฏิบัติงานตามแผนของโรงเรียนและให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา
- ☐ 4.7 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ขอขอบพระคุณท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

นายวีระ แหวนครุฑ

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาคผนวก ค
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นายวีระ แหวนครุฑ
วัน เดือน ปีเกิด	2 พฤษภาคม 2499
สถานที่เกิด	ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอเมืองฯ จังหวัดสมุทรปราการ
ที่อยู่ปัจจุบัน	419/610 หมู่บ้านสยามนิเวศน์ หมู่ 10 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ
ประวัติการศึกษา	ป.กศ.ต้น – ป.กศ.สูง วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ศษ.บ. บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านขุนสมุทรไทย อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน ชำนาญการพิเศษ (อันดับ คศ. 3)